

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

Zij, die na 1 October 1928 als lid (minimum contributie f 5.— per jaar) tot de Vereeniging toetreden, ontvangen het „Kolon. Weekblad” over het laatste kwartaal van dit jaar gratis.

INHOUD: De I. T. A. Eind goed, al goed. — Bovenwindsche Eilanden. Kunstmatige oriëntatie der Bovenwinden naar Curaçao, door Commentator (vervolg). — De vliegtochten naar Ned.-Indië. — De ontdekking van het adatrecht en deszelfs ontdekker, door Mr. Drs. P. A. F. Blom, Cand.-Notaris (slot). — Van Week tot Week. — Kunst-, Kunstnijverheid en Huisvuigt (met foto). — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: Uit de Europeesche Pers. — Oost- en West-Ind. Literat.-overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen: I. 's-Gravenhage, II. Nijmegen. — Mededeelingen: I. Van het Hoofdbestuur, II. Van het Dag. Bestuur, III. Van het Informatie-Bureau. — Mutatiestaat van 10 tot 17 October.

De I. T. A.

Eind goed, al goed.

Wij hadden een onderhoud met den voorzitter van de afd. Arnhem van Oost en West, Mr. J. Huges, die ons verklaarde dat, al hoezeer de financiële afwikkeling van zelf sprekend nog wel een enkele van te voren niet verwachte moeilijkheid had meegebracht, toch thans, nu alles is afgerekend, de mooie uitspraak, op het eindfeest gedaan: „De Ita-exploitatie zal geen beroep op de garantiemiddelen behoeven te doen”, ten volle kan worden behandhaafd.

Bovenwindsche Eilanden.

(Particuliere correspondentie).

Daarboven (18° N.B., 63° W.L.), 26 Juni 1928.

Kunstmatige oriëntatie der Bovenwinden naar Curaçao.

III.

De Bovenwindsche Eilanden in de Begrooting van 1929.

1. Algemeen overzicht der uitgaven. —
2. Overzicht der inkomsten en uitgaven. —
3. Raming der middelen en inkomsten voor 1929. —
4. Een begrooting der uitgaven naar ouden stijl gewenscht. —
5. De omschreven uitgaven voor de Bovenwinden. —
6. Het voorloopig verslag. —
7. De Memorie van Antwoord. —
8. De Rechtsbedeeling van vroeger. —
9. Idem van heden. —
10. De schoenerverbinding een Curaçaosch belang. —
11. Het bay-rum vraagstuk en de afschaffing van accijns. —
12. Een gezaghebber-ontvanger of een ontvanger-gezaghebber. —
13. Gouverneur De Jong van Beek en Donk over vereenvoudiging van bestuur. —
14. Idem Gouverneur Nuyens. —
15. Idem Gouverneur Helfrich. —
16. Het inzicht van Gouverneur Brantjes in zake het gezaghebberschap. —
17. Idem van Minister Idenburg. —
18. De positie van een gezaghebber. —
19. Denaturatie van het ambt van gezaghebber. —
20. Gouverneur Brantjes en de schematische reorganisatie van bestuur. —
21. Dokters en onderwijzers niet gewenscht voor gezaghebber. —
22. Wie dan wel. —
23. Een lid van den Kolonialen Raad aan het woord. —
24. Een woord van Gladstone.

(Vervolg).

ga. In het voorloopig verslag op de begrooting van 1929 (15 April 1928) zouden leden van den Kolonialen Raad, met verwijzing naar de vereenvoudigingsplannen der administratie op de Bovenwindsche Eilanden het vorige jaar (7 Mei) door het Bestuur ten beste gegeven, gaarne vernemen, hoe het Bestuur de personeelsvoorziening bij ons in de toekomst zich voorstelde. Vorig jaar was aan de hand daarvan de gezaghebbersbetrekking op te heffen en ook thans werd gemeend dat die voor de Bovenwindsche Eilanden kon vervallen. Meerdere leden

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN

Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCH BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Bours-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15
Den Haag

Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

waren van gevoelen, dat de drie ontvangers met een toelage het werk zouden kunnen verrichten en brachten in herinnering, dat op St. Eustatius en Saba de ontvanger of zelfs andere ambtenaren als vervanger van den gezaghebber optraden en deswege verantwoordelijkheid droegen.

b. Andere leden vroegen of de rechter op de Bovenwindsche Eilanden niet eenig administratief en representatief werk zou kunnen verrichten bij opheffing van de betrekking van Gezaghebber.

c. Een betere verbinding met de Bovenwindsche Eilanden zou ook den oeconomischen toestand bij ons kunnen verbeteren, als de producten geregeld naar Curaçao gezonden zouden kunnen worden. Thans schenen de landbouwers en producenten soms (lees: vaak) de dupe te worden. Men drong verder aan op het charteren van een schip, dat de bedoelde belangen zou behartigen.

d. Men kon zich verder niet algemeen vereenigen met de verhooging van de bezoldiging van den gezaghebber van Bonaire en van den gezaghebber van de Bovenwindsche Eilanden. Lettende op de verantwoordelijkheid en het minder kostbare leven ter plaatse zou een lager inkomen, dan dat van een minimum van groepen f 7800.— reeds aan billijke eischen beantwoorden.

Gevraagd werd, of ondanks het feit, dat er ambtenaren van de Bov. Eil. vrijkomen, het corps nog zou moeten worden uitgebreid, als door het Bestuur gedacht.

e. Naar verluidde nam het bay-rum-drinken op Saba grootere afmetingen aan. Zoo het waar was, moest de Openbare Gezondheidsdienst op de schadelijke gevolgen wijzen. Tevens werd ook uitgesproken, dat afschaffing van invoerrechten en accijns voor de Bov. Eil. bedoeld euvel zou kunnen beperken.

f. Scherper moest toezicht worden gehouden op het passagiersvervoer. De schoener tusschen Curaçao en de Bov. Eil. vervoerde soms (lees: vaak) meer personen, dan de ruimte redelijkerwijze toeliet.

Algemeen was men bereid de aangevraagde gelden te voteeren voor een betere verbinding met de Bov. Eil.

g. Enkele leden vroegen of opheffing van de vaste rechtersplaats op de Bov. Eil. niet kon geschieden ter voorkoming van de uitbreiding van het Hof van Justitie. Andere betoogden, dat voortdurende aanwezigheid van een rechter aldaar noodig was, zoolang er o.m. geen snelle, passende en rechtstreeksche verbinding is tusschen het hoofd- (lees: residentie-) eiland en de Bovenwinden.

7. De Memorie van Antwoord van de Gouverneurs ad 23 April d.j. gaat als volgt in op de vragen en wenschen van het V.V.

a. De betrekking van gezaghebber wordt gehandhaafd en op St. Eustatius en Saba zal bij voorkeur de gouvernementsgeneeskundige hem vervangen. Op elk eiland wordt bovendien nog behouden een ambtenaar als ontvanger, ambtenaar van den Burgerlijken stand, chef van het postkantoor, hypotheekbewaarder en notaris, bijgestaan door een postbeambte.

Een havenmeester-loods wordt op St. Martin nog wel behouden, op de beide andere treedt reeds een agent van politie als zoodanig op.

Dit schema, waarover nog de locale besturen der betrokken eilanden moeten worden gehoord, is slechts als zeer voorloopig te aanvaarden.

MENNO & Co.

BANKIERS

OPGERICHT 1902

KORTE VOORHOUT 6

(naast Hotel Paulus)

DEN HAAG

KLUISINRICHTING

— MET —

SAFE-LOKETTEN

TE HUUR

GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR
ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

Voor UITBREIDING, eventueel OVERNAME, van DROGISTERIJ ANNEX VERFHANDEL ENZ.

en gros - en détail

WORDT DEELNAME GEZOCHT

voor adm. en/of reiziger; minimum inbreng f 5000. Brieven met voll. inlichtingen onder no. 5483 aan het Bureau Kolon. Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag.

ZOEKT U EEN ? WONING . . . ?

Bezichtig dan eens den

LINNAEUSHOF

met lijn A vanaf het Leidsche Boschje tot halte Nieuweweg en U zult verbaasd staan over de prachtige Woningen en heerlijke ligging. Rustig, goedkoop en gezond wonen. Huurprijs: dubb. vrije Bovenhuizen vanaf f 650 tot f 800; Benedenhuizen met bel-étage f 750 tot f 900. Enkele mooie Winkelhuizen met Bovenhuizen vanaf f 1700, inrichting naar huurders keuze. R.K. Kerk en scholen aanwezig. 5519

Verder een uitstapje per fiets of lijn H vanaf Museumplein naar

TUINDORP RANDWIJCK

Amstelveenscheweg, 100 M. voorbij de Kalfjeslaan, schitterende Heerenhuizen, 6 kamers, complete badkamer, keuken, kelder en groote tuin. Zeer lage belasting. Huurprijs vanaf f 60 per maand. Koopsom vanaf f 9000—f 13000. Alsmede enkele mooie Winkelhuizen met Woning, koopsom f 16000. Te bevragen bij den Makelaar J. ROZESTRATEN, Vondelstraat 49, Amsterdam, Telefoon 22865.

Aanbevolen adres voor OOST EN WEST.

SCHRÖDER

DEN HAAG

GROENMARKT :: TELEF. 1-6-1-7-3

**WOLLEN en
DONSDEKENS
KAMEELHAARDEKENS**
(voor Rheumatieklidders)

REIS- en AUTODEKENS
Speciale sortering

VACHTEN - VELLEN - VOETZAKKEN
WARMWATERSTOVEN - ENZ. - ENZ.

2e ETAGE LIFT

DE HOLLAND-INDIË VLUCHT

wordt in gedeelten afgelegd, omdat het tot de onmogelijkheden behoort, zulks in één keer te doen. Evenzoo kan het voorkomen, dat Gij gaarne al 't door U benoodigde ineens wilt kopen, doch het voor U onmogelijk is zulks in één keer te betalen. In dit geval is is het voor U de aangewezen weg, U in ver-
trouwen te wenden tot

MAGAZIJN „DE RESIDENTIE“

zoals vele duizenden in dit geval doen. Wij leveren U al wat U noodig hebt TEGELIJK, terwijl wij IN OVERLEG MET U de betalings-
conditiën regelen. Wij hebben groote sortering en voorraad in

KLEEDING EN MEUBILEERING

terwijl onze prijzen inderdaad zeer concurrerend zijn. Een bezoek aan onze Magazijnen zal U van een en ander overtuigen, terwijl de Directie U gaarne ALLE mogelijke inlichtingen zal verschaffen.

MAGAZIJN „DE RESIDENTIE“

Alleen gevestigd Lange Beestenmarkt 119-127
Den Haag - Tel. 15555 - Oppericht 1898

DR. A. VAN THIJN

TEN HOVESTR. 99, DEN HAAG
TELEFOON 54619

PRIVAATLESSEN WISKUNDE

JOH. BROERS - BONTWERKER

WAGENSTRAAT 108

Tel. 14532 - Den Haag - Gevestigd Ao. 1891

H.H. Secretarissen der afdelingen worden er nogmaals beleefdijk aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

In onze nieuwe Afdeling:

CONVERSATIE door BUITENLANDSE

leert U in korten tijd Uw Talen vloeiend spreken.

PROSPECTUS GRATIS, OOK VOOR STENO - TYPEN - BOEKHOUDEN - ENZ., E

INSTITUUT „SCHOEVERS“

STADHOUDERSPLEIN 3, DEN HAAG :: NIC. WITSENSTRAAT 3, AMSTERDAM

De vliegtochten naar Ned.-Indië,

Ten gerieve van de lezers, die de verrichtingen der 5 Indië-vluchten volgen, volgt hieronder een overzicht, waardoor men als 't ware in één oogopslag de situatie kan overzien. We achten ons echter verplicht mededeelen, dat dit overzicht eene navolging is van een dergelijke publicatie in het *Vaderland*.

	1ste vliegtuig KOPPEN- KINGEN	2de vliegtuig MOLL- VAN MAZELEN	3de vliegtuig PRILWITZ- WEGNER	4de vliegtuig SCHOTT- WALTMANN	5de vliegtuig SMIRNOFF- ALEX
AMSTERDAM	Vertrokken 13 Sept.	Vertrokken 20 Sept.	Vertrokken 27 Sept.	Vertrokken 4 Oct.	Vertrokken 11 Oct.
WEENEN	1ste dag				
BOEDAPEST		1ste dag	1ste dag	1ste dag	
BELGRADO					1ste dag
SOFIA	2de dag			2de dag	
KONSTANTINOPEL		2de dag	2de dag		2de dag
ALEPPO	3de dag			3de dag	
RAKKA		3de dag			
BAGDAD	4de dag		3de dag		3de dag
BOESJIR		4de dag		4de dag	
BENDER ABBAS			4de dag	5de dag	
CHARBAR	5de dag	5de dag			
KARACHI	6de dag		5de dag	6de dag	
CAWNPORE			6de dag ¹⁾	7de dag ²⁾	
JODPUR		6de dag			
ALLAHABAD	7de dag	7de dag			
CALCUTTA				8ste dag	
AKYAB	8ste dag	8ste dag		9de dag ³⁾	
RANGOON	9de dag	9de dag		12de dag ⁴⁾	
BANGKOK					
SENGORA	10de dag	10de dag			
MEDAN	11de dag				
SINGAPORE					
PALEMBANG	12de dag	11de dag			
BATAVIA	13de dag	12de dag			
	Aankomst	25 Sept.	1 Oct.		

1) Bij de landing op 2 Oct. het toestel beschadigd met als gevolg langdurig oponthoud; de medegevoerde poststukken doorgezonden.
2) Geland om herstellingsbenodigdheden aan het derde vliegtuig af te geven.
3) Door hevige regens eenige dagen gedwongen rust.
4) Bij het starten op Di. 16 Oct. zodanig beschadigd dat herstel ter plaatse is nagesloten en de vierde Indië-vlucht dus niet volbracht werd.
5) Bij de landing op Zat. 13 Oct. lichtelijk beschadigd, waardoor waarschijnlijk ongeveer vier dagen vertraging.

ad b. Scheiding van rechterlijke macht en uitvoerende macht is een historische eisch. De combinatie van bestuursfunctiën met rechterlijke functiën leidde vroeger tot ongewenschte toestanden.

ad c. Aangaande het charteren van een schip naar de Bov. Eil. v.v. zal met de bedoelde belangen rekening worden gehouden.

ad d. De Gouverneur geeft geen bepaald bescheid op den wensch tot verlaging van de bezoldiging van den gezaghebber. Doch zijn algemeen standpunt bleek uit de ontwerp-begrooing waarin de hoogere salarissen verwerkt waren. Of hij echter voornemens is den adjunct-commies, die sinds 1 Febr. '27 met de waarneming van het gezaghebberschap op een toelage van f 250.— 's maands belast is, door een werkelijk bestuurshoofd te vervangen, blijkt niet.

Ook lost de Bewindsman de contradictie niet op tusschen het vrijkomen van ambtenaren en de uitbreiding van het corps ambtenaren te onzent. Nam hij wellicht in gunstige overweging het voorstel uit den boezem van den Kolonialen Raad „in elk geval niet terstond niet allen te benoemen, doch geleidelijk, naar gelang van de behoeften“?

ad e. Het bay-rum vraagstuk had reeds eenige jaren de volle aandacht van het bestuur. Een buitengewoon nadeeligen invloed van bay-rum drinken had de tegenwoordige directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst niet kunnen constateeren. De nadeelige gevolgen van bay-rum bestonden hoofdzakelijk in het feit, dat door de goedkoopte ervan meer gedronken wordt, ofschoon de gevolgen

daarvan (opsluitingen, psychosen, vechtpartijen) vergeleken bij Curaçao gering waren. Naar het deel van (den Gouverneur) zal ook door afschaffen van accijns geen verbetering daarin komen.

ad f. De overlading met passagiers van schoener tuschen Curaçao en ons, omzeilt de Gouverneur door algemeenheden. Ook dankt hij Kol. Raad niet voor diens bereidwilligheid in de betere verbinding met ons. Een ingezonden in den „Amigo di Curaçao“ over de eigenaardigheid van den Gouvernements-schoener had met aandacht gelezen en den Gezaghebber verzoeken zijn oordeel over dat stuk mede te deelen. Had Gezaghebber nooit direct geklaagd?

ad g. De Gouverneur stelt zich aan de zijde van den Gezaghebber, die oordeelden dat opheffing van de bevoegdheid van rechter op de Bovenwindsche eilanden thans nog niet mogelijk is.

Scheiding van rechterlijke macht en van bestuursmacht greep reeds in het begin der vorige eeuw ook bij ons plaats, en lange jaren bleef de leekenrechtspraak behouden. Droevige herinneringen zijn eraan verbonden. Zij vereenvoudigden de gedingen niet, maar vermenigvuldigden ze, want de Philadelphia-lawyers, practijns en „managers“ het hunne bijdroegen. Zij brachten de rechtspraak zekerheid in gevaar, zoowel als de rechtspraak m.n. door het tweerlei moraalbegrip, naar geoordeeld het een creool of een gekleurde betrof.

In 1847 prijst een criticus van het bestuur dat Gouverneur De Veer „zich onthield van de ingezetenen aan de vervolging bloot te stellen van een dier personaadjen, welke, onder den

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 CAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD

THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST 5251
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Fiscaal (nu in den volksmond nog officier van die) zich in de Nederlandsche overzeesche be-
 ngen een zoo geduchten naam (hadden) ge-
 „Vervolgingszucht, arrivisme, partijdig-
 onbevangenheid, onervarenheid, bleven tot
 voortleven bij ettelijke jonge mannen, die ge-
 geiceerd werden als Ambtenaren van het Open-
 Ministerie.

hoe langer hoe meer dringende noodzake-
 gebleken wijziging in de rechtspleging,
 met het oog op de eilanden (buiten Curaçao)
 het bestuur in overweging,” sprak Gouverneur
 barge bij de opening van den Kol. Raad in
 Hij was toen juist teruggekeerd van zijn in-
 reis naar ons. In 1908 schreef een St. Mar-
 the criticus: Op alle (drie) eilanden is er ge-
 aan rechtskennis. Was er op St. Eustatius
 gemis aan voorzichtigheid, daar stond echter
 over dat de rechtvaardigheidzin er nog le-
 g was. De prudentie op andere eilanden mocht
 er zijn, maar deze was wel eens zoo groot, dat
 rechtvaardigheid werd verkort. (Amigoe di Cu-
 14 Aug. 1908). Een uitweg had men inder-
 vrachten te vinden, met den Gezaghebber tot
 dent van den Raad van Justitie en tot Kan-
 chter te maken. Een vereeniging van functies,
 rechtzoekende of de beklagde niet betreur-
 naar den bestuursman in minder gewenschte
 nding tot de justitiabelen bracht. Later ont-
 men den Raden van Justitie de bevoegdheid
 gerlijke zaken, en bracht die over op het Hof
 justitie te Curaçao. Hoe goed ook bedoeld, wij
 en daar een practizijn te betalen, welke
 n nog met translaatkosten vermeerderden.
 as niet alleen een duur lapmiddel, maar ook
 ie het getal burgerlijke zaken onnatuurlijk
 en deed.

Met K. B. van 6 Juli 1918 No. 72 houdende
 ng van de rechterlijke macht en van de
 pleging in burgerlijke en strafzaken bracht,
 maar men een eeuw gezocht had. „Het was
 rpen en uitgevoerd op enkele meters afstand
 te vertrekken, waarin een nieuwe regeling van
 oederlandsche rechtsvordering) op touw (kon)
 en gezet en niets in den weg (stond) voor een
 landsch wetsontwerp. In dat Koninklijk Be-
 wordt voor het burgerlijk proces 1. de ver-
 te vertegenwoordiging afgeschaft; 2. het ver-
 te schriftelijk proces aan kant gezet; 3. de
 terlijke lijdelijkheid geheel opgedoekt, om van
 lei andere gewichtige en principieele afwijkin-
 van het Nederlandsch-Fransch proces niet te
 en. Denkt eens: de rechter brengt de zaak
 de rol, geeft partijen de noodige voorlichting,
 ervraagt hen, maakt hen opmerkzaam op de
 en bewijsmiddelen! Het klinkt als een
 „kloke!” (Mr. V(an) S(l)ooten) in het Weekblad
 Privaatrecht, Notarisambt en Registratie

hebben de huidige rechtsbedeeling zoo zeer
 en waardeeren, dat we nu eerst ten volle be-
 en wat we misten.

Aruba, dat wel te bereiken is, een vaste
 er, voor ons een ommegeand rechter, totdat
 en snelle verbinding krijgen!

Curaçaosche bril vergat, dat de rechter nu
 elen moet, dat hij dus ook sociaal inzicht in
 aangelegenheden behoeft, wat hij alleen ver-
 te midden van Land und Leute. Verhoog lie-
 zijn bezoldiging, opdat zich Nederlandsche
 ten aanmelden, die wat meer gedaan hebben,
 een paar echtscheidinkjes enz. tot een goed
 te brengen. Themis kan niet het oog
 en voor insulaire toestanden en nodden, m.n.
 milie- en strafzaken. De combinatie rechter-
 ebbber is principieel evenmin te rechtvaardig-
 als die van gezaghebber-rechter. Een rechter-
 zou door den beugel kunnen, zou zelfs
 gewenscht zijn in onze kleine kringen. Re-
 entatief „werk” blijve aan den vertegenwoor-
 van het gezag overgelaten.

Door alle begrotingsstukken loopt als een
 draad het Curaçaosch belang bij een goede
 nerverbinding met ons. Het vervoer van amb-
 en en de Curaçaosche voedselvoorziening is
 air. 't Is alweer de Curaçaosche bril, die onze
 en in deze secundair achte en ons gesukkel
 iftital jaren niet zag en evenmin lette op een
 ende inter-insulaire verbinding met St. Tho-
 en St. Kitts.

Men moet het den Gouverneur toegeven, dat
 ay-rum drinken door de afschaffing van den
 accijns op Saba niet zal afnemen. Iemand,

die aan foesel gewend is, smaakt geen „Bols”. Maar
 als de gevolgen van het bay-rum drinken, wat trou-
 wens geen massaverschijnsel is, tot opsluifingen,
 psychosen en vechtpartijen leidt, wat za' dan de
 accijnsafschaffing eventueel uitwerken?

12. Over de beteekenis van het gezaghebberschap
 hebben deze Gouverneur en de Koloniale Raad
 evenmin als sommigen onder ons en m.n. op de
 bureaux in Willemstad een hoogen dunk.

Van opheffing van het ambt van Gezaghebber
 op de Bovenwindsche eilanden, zou de Rijkswet-
 gever kunnen spreken; niet leden van den Kolonia-
 len Raad. Ook mogen zij er niet toe mee werken,
 dat ambt te denatureeren, want daarmee schen-
 den ze het Vijfde hoofdstuk van het Regeerings-
 Reglement, 't welk handelt over het bestuur der
 verschillende eilanden. Den gezaghebber onder te
 betalen, of zijn functie door lagere administratieve
 ambtenaren te doen waarnemen, is in strijd met
 geest en letter van het R. Regl., zou sabotage nabij-
 komen. De Gezaghebber is bestuursman, mag niet
 tot het administratieve corps gerekend worden,
 moet als bestuursman bezoldigd worden. Gelijk het
 Moederland den Oppergezaghebber of Gouverneur
 bezoldigt, zou het consequent zijn, de gezagheb-
 bers-tractementen onder 's Rijks uitgaven te bren-
 gen. Nu zitten de gezaghebbers op een schopstoel.

12. Bij artikel 7 der begrooting geeft de Gouver-
 neur zijn bedoeling te kennen op Bonaire een proef
 te nemen met een gezaghebber-ontvanger, dan wel
 met een ontvanger-gezaghebber. Het vicieuse den
 man, die uitbetalingen gelast, tevens met die uit-
 betalingen te belasten, is reeds door den Gouver-
 neur de Jong van Beek en Donk aangetoond. Een
 ontvanger tevens tot waarnemend gezaghebber te
 maken is het insulair bestuur opofferen aan de fis-
 caliteit.

Hoort men ooit in het Moederland van een Bur-
 gemeester-ontvanger?

Trouwens, die proefneming van Bonaire ligt bui-
 ten de oorspronkelijke bedoeling van den wetgever,
 en mochten de woorden van het Reg. Regl. het toe-
 laten, wat wij ten sterkste betwijfelen, dan toch
 zijn er geen veranderde omstandigheden op Bo-
 naire, die zulk een wetsinterpretatie billijken
 zouden.

(Wordt vervolgd).
 COMMENTATOR.

Verbetering.
 Lees voor immigratiewerken: irrigatie-werken.
 K. W. 11 Oct. blz. 483, 1e kolom, regel 33.

**De ontdekking van het adatrecht
 en deszelfs ontdekker,**
 door
 Mr. Drs. P. A. F. BLOM,
 Cand.-Notaris.
 (Slot.)¹⁾

De periode 1865—1900 toont, dat de belangstel-
 ling voor het adatrecht groeiende is en wordt door
 Van Vollenhoven het tijdvak der Westersche vond-
 sten genoemd; het grondenrecht komt nu in de
 zestiger jaren al dadelijk in het brandpunt der be-
 langstelling.

Dat Fransen van de Putte als Minister ten slotte
 duikelde op zijn ontwerp-cultuurwet, waarmee dan
 officieel met al de narigheden, die Van den Bosch
 over ons gebracht heeft, gebroken zou worden, mag
 bekend verondersteld worden, evenzoo dat ten slotte
 Minister de Waal in 1870 de bekende wijziging van
 artikel 62 van het Regeerings-reglement bracht,
 waarmee het z.g.n. domein-beginsel op het tapijt ge-
 bracht werd. Rondom dit thema hebben zich nu in
 de laatste jaren twee kampen gevormd, aan de eene
 zijde dat van prof. van Vollenhoven met zijn
 school, die wel het best gedocumenteerd is, terwijl
 aan de andere zijde dat van den hoogleraar in het
 Indisch strafrecht enz. aan de Ind. faculteit te
 Utrecht, Mr. Nolst Trenité, voordien hoofd van
 agrarische zaken aan het Departement van Binnen-
 landsch Bestuur te Weltevreden, zich op practijk
 en historie beroepende, van den toren blaast²⁾.

¹⁾ Zie Kol. Weekblad van 4 Oct., No. 40.
²⁾ Gelijk ik reeds in mijn opstel over Gonggrijp's
 schets meedeelde, kom ik op deze kwestie uitvoerig
 terug.

 MANUFACTUREN MAGAZIJNEN

„DE DE STER”

FAHRENHEIT-
 STRAAT No. 745
 bij de Sportlaan

DEN HAAG

Zijn de best gesorteerde en LANGST
 bestaande ZAKEN in DEZE WIJK

De Indische Familie's, door ons bediend, bevelen
 ons STEEDS aan -- Zegt U dit niets?

DROGISTERIJ
„DE DISTEL”
 DISTELVINKENPLEIN 4
 TELEFOON 38155 :: 's-GRAVENHAGE

Drogerijen - Chemicaliën - Verf-
 waren - Verplegings-Artikelen
 Specialiteit in 5002
 Toilet-Artik. en Eau de Cologne

J. C. HARING WATERREUS

KOLONIALE WAREN SPECIALITEIT IN
 -- COMESTIBLES -- OUDE BORDEAUX- EN
 FIJNE VLEESCHWAREN -- PORTWIJNEN --

HOFLEVERANCIER
SYMONSZSTRAAT 15, h. Corn. Jolstraat
 TELEFOON 50325 :: SCHEVENINGEN
 AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST”

N.V. HOUTGRAAF & BOLSEN BROEK
Verhuizingen

TRANSPORT VAN PIANO'S EN BRANDKASTEN
 BERGING VAN INBOEDELS :: CENTRAAL VERWARMD
DR. DIRK BAKKERLAAN 8-10
 BLOEMENDAAL :: TELEF. 22299

BIJ AANKOMST IN HOLLAND,
 WENDT U IN VERTROUWEN TOT
„DERLUMS”
 DAMES- EN HEERENKLEEDERMAKERIJ
 WEIMARSTRAAT 65
 DEN HAAG :: TEL. 35170
 Wij GARANDEEREN al ons werk
 PRIMA Grondstoffen
 en BESTE COUPE
PRIJZEN UITERST BILLIJK

Huize „OBRECHT”

Jacob Obrechtstraat 15 - Telef. 27892
AMSTERDAM

Moderne chique gemeubileerde apartementen v. af f 45.- per maand, met ontbijt. BAD en TELEFOON aanwezig. SPECIAAL ADRES VOOR INDISCHE VERLOFGANGERS

RUSTHUIS
JULIANA VAN STOLBERGLAAN 79
DEN HAAG - TEL. 71488

GELEGENHEID TOT OPNAME VAN OUDEN VAN DAGEN, ZIEKEN, RUST- OF HULPBEHOEVENDEN RUSTIGE OMGEVING - DOKTER NAAR KEUZE

ZR. & BR. BERGMANS.

HOEDENSALON RIEK BROUWER
VAN BOETZELAARLAAN :: DEN HAAG
(h. BOREELSTRAAT 48)

SPECIAAL HUIS IN FRANSCH EN ENGELSCH
STEEDS DE LAATSTE GENRES CHAPELLERIE
ZIJDEN HOEDEN

„t VEENTJE” VERHUIZINGEN EN TRANSPORTEN
onder volle garantie, door geheel Nederland, met éérste klasse Tapiissière-Autos. Aanbevolen adres voor „Oost en West”. HELMERSTR. 10, DEN HAAG, TEL. 36736

J. C. V. RMAAT JR.
FAHRENHEITSTRAAT 589 :: DEN HAAG

MAGAZIJN VAN GOUDEN-, ZILVEREN- EN DIAMANTWERKEN
EIGEN REPARATIE-INRICHTING

Vertrouwd Adres voor Kerstgeschenken
Grote sortering :: Ook voor Indië

SOLIED ADRES VOOR HEERENKLEEDING

NAAR MAAT v. af f 50.00 EN GEMAAKT v. af f 14.50

THE E.M.C.O.S. LONDON DEN HAAG CLOTHING

J. W. FRANSEN
WEIMARSTRAAT 24a - DEN HAAG - TEL. 34985

TUINAANLEG en ONDERHOUD
LEVERING VAN ALLE SOORTEN PLANTEN
Vraagt zonder eenige verplichting prijsopgaaf

J. VAN DER HORST
Hazelaarstraat 61 - Den Haag - Tel. 37206
Aanbevolen door vele Indische families

RADIO

Indien U niet in elk opzicht over Uwe radio-ontvangst tevreden is, vraag ons dan eens een kosteloos advies. Wij geven het gaarne. Speciaal adres voor moderniseeren van oudere en verouderde ontvangtoestellen.

VAKKUNDIG - VLOT - BILLIJK

RADIO B.
Van-Alphenstraat no. 10 - Den Haag
Telefoon 73384

Café-Restaurant „HET GOUDEN HOOFD”, Groenmarkt, Den Haag
In het centrum der stad - Gezellig Terras

GERENOMMEERDE KEUKEN
DAGSCHOTELS m. Soep f 1.00 - DINERS f 1.60 en hooger

Over het algemeen blijkt in dit tijdvak weinig van belangstelling voor het volksrecht van de zijde van het Binnenlandsch Bestuur; zeker er waren loffelijke uitzonderingen, die ik mij haast te vermelden. Zoo dien ik naast een Bergsma, den oud-gouverneur van Celebes, Baron van Hoëvell, maar vooral den lateren hoogleeraar Wilken en den Balicus Lieftrinck te noemen. Opvallend is het, dat de enkelingen van het eerste plan zich met bepaalde streken alleen bezig hielden. Staat in dat opzicht Lieftrinck ten opzichte van Bali bovenaan, Van Hasselt lief zich vooral over Midden-Sumatra hooren, De Rooy over den Alam Minangkabau, Van Langen over Atjeh, die zich zelfs met linguïstische studiën bezighield, later door Snouck geprezen. De bekende resident Helfrich behandelde vooral verschillende deelen van Zuid-Sumatra³⁾, Westenberg maakte zich ten opzichte van de Bataklanden verdienstelijk.

De Zending⁴⁾ betoonde zich tegenover het volksrecht zeer indifferent; zelfs de geleerde Dr. Matthes, die voor de kennis van het Makassaarsch en Boegineesch zooveel gedaan heeft, bracht voor adatrecht niet veel, dat geen nadere bewerking noodig had.

Naast dezen zendeling dienen genoemd te worden: Graafland, die ons over de Minahassa veel heeft meegedeeld, voorts de Javanicus Poensen, zijne bijdragen over volkenkunde en Islam op Java bevatten echter weinig over volksrecht.

Uit de meergenoemde periode dient naar voren gebracht te worden Wilken, die zijn jong leven, zich opofferende aan de wetenschap, als hoogleeraar te Leiden liet. Schijnbaar ethnoloog, gaf hij veel volksrecht in zijn werken, waaruit Mr. van Ossenbruggen een bloemlezing gaf onder den titel van: opstellen over adatrecht, alhoewel voor Wilken die term volkomen vreemd was. Te voren waren door dienzelfden ethnoloog in vier deelen al wat Prof. Wilken in zijn kort leven geschreven had, verzameld en uitgegeven.

Wilken, in den Delftschen sfeer opgevoed, nam de receptie van het Mohammedaansch recht aan, doch zijn artikelen waren op een enkele uitzondering na, één doorlopende voorstelling van het tegendeel: het volksrecht was door Hindu- of moslimsch recht wat aangevreten.

De in 1927 afgetreden hoogleeraar Christiaan Snouck Hurgronje trok alreeds de aandacht door zijn proefschrift over het Mekkaansche feest, zijn verblijf te Mekah, het meest door zijn arbeid in Indië, waarvan o.m. de Atjehers en het Gajo-land en zijne bewoners de vruchten waren. Van Snouck kan getuigd worden, dat hij de eerste schrijver was, die den term „adatrecht” voor het eerst bezigde⁵⁾.

Bleef tot 1900 in het algemeen voor juristen het adatrecht een gesloten boek, Mrs. De Gelder, de oud-hoogleeraar Carpentier Alting en de hoogleeraar Nederburgh waren mede pioniers ter voorbereiding van het levenswerk van van Vollenhoven.

Bekeek men tot nog toe het volksrecht uit een Westerschen gezichtshoek, in het begin van de 20e eeuw komt de oriëntering in Oostersche richting; niet langer is het verzamelen en ordenen, men gaat observeren van uit een uitgangspunt, dat Oostersch primitief is, terwijl een wetsvoordracht om de artikelen 75 en 109 van het Regeerings Reglement geheel te wijzigen, mede een factor wordt, die tot aangrijpen bracht. Ten slotte werkte de Regeering zelf tot dien ommezwaai mee, toen Zij ging reguleeren, wat tot nog toe niet aangedurfd was op het terrein van het dorpswezen, landschapswezen en grondenrecht. De grootste impuls is echter geweest het feit, dat men open oog kreeg voor archaisch en Oostersch denken, mystiek en middel-euwsch denken⁶⁾. Ten slotte valt niet te vergeten de ontsluiting van de Buitenbezittingen, waarvoor aan den Gouverneur-Generaal Van Heutsz veel dank geweten moet worden⁷⁾.

³⁾ Welke kostbare gegevens deze Zuid-Sumatra-kenner bezit, is gebleken uit het proefschrift van Hoven over de Pesemah (1927).
⁴⁾ De Missie haalde hare schade later in, zooals zal blijken.
⁵⁾ In het werk over het Gajo-land.
⁶⁾ Vgl. het werkje van Dr. E. Verviers: de kentering in het materialistisch denken, alhoewel ik het met tal van voorstellingen niet eens ben; voorts de diëse-rede van den Amsterdamschen rector-magnificus van dit jaar.
⁷⁾ Vgl. het te Leiden verdedigde proefschrift over dezen landvoogd van Dr. P. van Hulstyn (1927).

Over het algemeen had men tot nog toe niet staan, wat het vorschend oog zag, men constateerde de bloot. Hoe lang is niet over rechten op grond gepraat in de zestiger jaren, de handelingen van de Staten-Generaal stonden er vol van; de oud-landvoogd Duymaer van Twist wist wijze dingen te zeggen, toen hij opmerkte, dat eigendom op den grond in het Westen geheel anders was dan in den Oost, m.a.w. West en hebben ook ten dien opzichte een eigen ontwikkelingsrichting gehad.

Onvermeld mag niet blijven, dat de zoeven-gestipte indiening van de nieuwe artikelen 109 van het Regeerings-reglement het adatrecht weer in het brandpunt van de belangstelling bracht. De vraag was: moest het volksrecht verdwijnen door de unificatie van het materieel privaatrecht voor alle bevolkingsgroepen, behoudens dan en onderwerpen speciaal voor Mohammedanen, wyl voor de Christen-Inlanders afzonderlijke lingen zouden komen? De unificatie-gedachte het schijnbaar bij de behandeling, behoudens de bij de groep Inlanders gebleken maatschappelijke behoeften die noodzakelijk zou maken; oogens bleef het adatrecht overeind staan. In kwamen die artikelen in het Staatsblad, doch Regeering weifelde met de invoering. Eind nam Minister Idenburg het initiatief tot herziening en verbetering van beide artikelen, die ten 11 herboren in het Staatsblad kwamen, om op 1 Januari 1920 definitief in werking te treden. tusschen kwam als vrucht dier gedachte het alle bevolkingsgroepen geldende wetboek van recht voor Nederlandsch-Indië, dat eind 1915 in Staatsblad opdook om op 1 Januari 1918 in king te treden, aan welke gebeurtenis luister gezet werd door een plechtige zitting van het gerechtshof in tegenwoordigheid van den landvoogd.

Vermelden wij nu, dat onder de jongere brologen de reeds geciteerde Mr. van Ossenbruggen thans president van de beide Hoven, op den grond is getreden door zijn werken over het recht, dat niet het minst vergeten dient te worden de Leidseche Universiteit, van welke onderinrichting sinds 1907 een stroom van proefschriften over adatrecht is losgekomen. Daarnaast bestaan van een adatrecht-commissie, die tot toe 29 bundels, vol gegevens over volksrecht, uitgegeven, waaraan het sedert opgeheven Etnopaedisch Bureau te Weltevreden ijverig meegeeft om gegevens te verschaffen. Zoo is voor 1917 de adatrechtsstichting opgericht en zijn de hoede van het Koloniaal Instituut pandectisch het adatrecht uitgegeven.

Ten slotte, en dat is het merkwaardigste van les, dat de Regeering, na een eeuw lang mistaling van het volksrecht toegestaan te hebben, alle gevallen genegerd heeft, het adatrecht nieuwe hooger onderwijs-wet openlijk als leerkend heeft. Zij is nog veel verder gegaan, dan ook na aandringen van verschillende zijden aan Hoofden van gewestelijk bestuur zullen gevoegd worden goed onderlegde bestuursambten, specialisten in het adatrecht; zoo werd in 1925 voor Bali aangewezen de kort te voren proefschrift over dit gewest gepromoveerde Korn, zoo is thans in October 1928 de op „het recht van Borneo” gepromoveerde Dr. Malin rodt⁸⁾ voor Zuid-Celebes aangewezen en heeft den ook op dit terrein zeer verdienstelijken Holleman, landraadvoorzitter, voor bestuderen van het grondenrecht in de Minahassa, een daat gegeven⁹⁾. Eindelijk is dit jaar benoemd agrarische commissie, die na heeft te gaan de geldende agrarische wetgeving het Indonesisch grondenrecht genoegzaam erkenning vindt.

Zijn er derhalve werkers in Indië aan te die dus blijken geven de gave te bezitten om tersche, primitieve gedachtengangen te openen de Missie en de Zending hebben nu onttoond onder hare leden die begaafden te benoemen. Naast zendingen als Dr. Adriani en Kruyt, die vooral Midden-Celebes tot het van hun arbeid hebben gekozen, moeten missarissen als pater Geurtjens, Drabbe, Vertenten bijzonder vermeld worden. Hoermer is het voor Nieuw-Guinea, dat pater Vertenten

⁸⁾ Dit belangrijke proefschrift in twee deelen binnenkort door mij besproken worden.
⁹⁾ De heer Holleman is intusschen met zijne zoekingen in loco gereed gekomen.

voor dat gebied verloren is, daar hem de Congo als nieuw arbeidsveld is toegewezen. Bestuit ik rij van mannen, die voor het volksrecht veel gedaan hebben, met de vermelding van Dr. Rouffaer; deze geleerde heeft zich vooral onderscheiden door zijn uitstekenden speurzin, zijn om overal kleinigheden van gewicht te ontdekken, een doordringen in dingen en menschen, die bereids tot hun vaderen verzameld zijn, doch die als auteurs weer springlevend weet te maken en ten slotte een intuïtieve, die hem van allerlei spoor brengt, ten toon spreidt.

Zoo heb ik dan het werken van het Westen enigermate weergegeven; de vraag moet dadelijk zijn: wat deed het Oosten zelf?

In en ook buiten den Volksraad deden enkele Indiers van zich spreken; er is hier en daar wel wat er op zou kunnen wijzen, dat de belangstelling voor hun eigen volksrecht ontwaakt, maar daarmee voorshands alles gezegd.

Het adatrecht, men ziet het staan op het titelblad van Van Vollenhoven's levenswerk, betref aanvankelijk uitsluitend Nederlandsch-Indië, maar daarna het werk vorderde, viel het den meester op, dat de groep van identieke rechtsverschijnselen niet uitsluitend bepaalde 'ot onzen Archipel werd toegegeven, dat omliggende gebiedsdeelen daarin stellig betrokken konden worden, doch voor meer verwijderde stond het niet vast¹⁰⁾, doch later werd zekerheid verkregen¹¹⁾. Zoo werd het rechtsbekken grooter en grooter en bestaat uit het groote Oostelijke deel van Formosa, de Philippijnen, onze Oost, het Maleische Schiereiland, Zuid-Annam, Cochinchina, Cambodja en ten slotte Madagascar. Aan dat bekken den naam geven van Indonesië werd gedaan door den loop der omstandigheden, oude ethnologische kaarten spreken van Maleiers als zijn bewoners, doch men nu in ons verband van Indonesië spreken, onder uit het oog te verliezen, dat daarmee een nationale eenheid allerminst bedoeld wordt.

Logan gaf er de geboorte aan, Maxwell nam den naam over, maar het is vooral Bastian geweest, die den naam propageerde, waarop meer en meer de geheerde wereld van Indonesië ging spreken.¹²⁾ Het dan ook te begrijpen, dat Van Vollenhoven deze gebiedsdeelen, voor zoover er onderzoekingen gedaan zijn naar het volksrecht, in zijn jongste werk trekt, doch voorshands blijkt, dat de oogst het grootst is voor onze Oost, die dan ook een interessant, overheerschend deel van het Indonesisch rechtsbekken vormt.

Welke taak is nu voor de toekomst weggelegd? Het negatieve, verzamelen, ordenen en doorwerken van wat zich aan des onderzoekers oog doet of zooals de schrijver zegt: het reddend van adatrecht uit de nivelleerende vernielzucht der negentiende en begin-twintigste eeuw, waarmee het adatrecht tot een monument zou worden. Het is positieve arbeid te doen, namelijk het volksrecht versterken, in eere houden, overeind helpen, steunen tegen pogingen om het uit de wereld te helpen, „practische dienstbaarmaking, in de Oostersche lijn, van de Oostersche gedachten en Oostersche trekken van het adatrecht aan de moderne, cosmopolitische behoeften van hedendaagsch Madagascar, hedendaagsch Malaya, hedendaagsch Luzon of Mindanao, hedendaagsch Indië", gelijk Van Vollenhoven aangeeft.¹³⁾ Daar is het niet voldoende, dat er alleen belangstelling van Westersche zijde zij, doch het woord moet komen uit den mond van het Oosten zelf, noodig is het, dat er een ontwikkelingsgang gaande wordt, die van uit Indië zelf Oostersche georiënteerd is.

De zich zoo graag met den i.c. misleidenden term van Indonesië toeiende nationalist hebben hier een taak, die heel wat verhevener en heel wat waardevoller is dan middelen te beramen om den Archipel zoo spoedig mogelijk van Nederlanders (en andere Europeanen) te zuiveren.

Van Vollenhoven denkt zich een afzonderlijke taak voor Indonesiërs weggelegd in het doen van rechts-historische onderzoekingen om den historisch achtergrond van losse instituten uit het jongere adatrecht te kunnen vatten.

Als ik denk, hoe Van Vollenhoven er op wijst, dat er te doen staat, dan schiet mij de roep van den Amsterdamschen hoogleraar Steinmetz te denken en nogmaals werken smeekt.

Indertijd, werk is er voor hen, die het adatrecht een goed hart toedragen, nog genoeg aan den hand.

10) I. 77 o.a.
11) II. 105, 263, o.m.
12) Zie „Waar komt de naam Indonesië vandaan", door Krecmer (Kol. Weekbl. 3 Febr. 1927).

13) Zie: De ontdekking van het adatrecht, blz. 166.

WAAROM DRAAGT IEDER GAARNE LIJNKAMP'S KLEEDING? OMDAT IEDER ZEKER WIL ZIJN, DE BESTE KLEEDING TEGEN DEN BILLIJKSTEN PRIJS TE BEKOMEN EN DIT BIJ LIJNKAMP INDERDAAD HET GEVAL IS

LIJNKAMP'S Kleedingmagazijnen GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

Van Week tot Week.

Dinsdag 9 tot Maandag 15 October.

De communistische kolonie aan den Boven-Digoel. Semarang, 11 Oct. (Aneta). De „Locomotief" bevat belangrijke mededeelingen van Dr. Broersma, volgens welke in de interneeringskolonie aan den Boven-Digoel plotseling malaria is uitbroken welke ziekte evenwel even plotseling is geëindigd, zoodat verplaatsing der Digoel-kolonie volkomen onnoodig wordt geacht. Dr. Broersma acht de vooruitzichten van de vestiging van 't geen hare verdere ontwikkeling betreft, gunstig, maar acht daartoe eene scheiding van de kwade van de goede elementen noodig. Blijkens de mededeelingen oefenen de onverzoenlijken door hun Comité Keberesan, hetwelk de kern vormt van den wederom opgerichten centralen raad der communisten aan den Boven-Digoel een soort schrikbewind uit.

De rustige elementen worden geterroriseerd. Onlangs moest een bende van tien met bijlen gewapende mannen gearresteerd worden.

Onverwijd moeten de onverzoenlijken worden verplaatst naar een afzonderingskamp, dat thans benedenstrooms gelegen is, maar dat bovenstrooms verplaatst zal worden. Zoodra deze scheiding voltrokken is, zal de rustige ontwikkeling der kolonie door de goede elementen verzekerd zijn.

Het feit, dat een vijftigtal kolonisten op 31 Augustus j.l. het Wilhelmus heeft medegezongen en den feestdag medevierde is slechts een symptoom, maar dat toont toch, dat de gematigde, werkwilligen en bekeerden de bovenhand zullen voeren zoodra de onverzoenlijke onruststokers in een apart kamp gevestigd zullen zijn.

Met pensioen. De kolonel der Inf. van het O.-I. Leger P. Schaafsma zal begin December den dienst met pensioen verlaten.

De wijziging van de Ind. Staatsinrichting. Naar de N. Rott. Ct. verneemt, staat het vrijwel vast, dat het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 7, 9, 55 en 72 der Indische staatsregeling, dat Dinsdag 16 October aan de orde komt, met groote meerderheid zal worden aangenomen, al zal een deel der Protestantsche rechterzijde en een enkele Katholiek wel het tegendeel van instemming aan den dag leggen en al zal van die zijde het (door den minister van koloniën feitelijk reeds afgewezen) denkbeeld der instelling van een staatscommissie wel worden geopperd. De geheele linkerzijde — ook dus de liberale Kamerfractie — zal naar alle waarschijnlijkheid haar stem geven aan het wetsontwerp, dat, gelijk bekend, o.a. een einde maakt aan de Nederlandsche meerderheid in den Volksraad.

De Oostersche pers in Indië groeit. Uit de laatste, door het Bureau voor de Volkslectuur saamgestelde lijst van niet-Europeesche bladen zien wij dat er thans worden uitgegeven: 32 godsdienstige bladen, 24 vak- en vakverenigingsbladen, 8 nieuwsbladen in de Buitengewesten, 27 Inl. periodieken in de Buitengewesten, 42 Inl. periodieken op Java, 9 nieuwsbladen op Java, 7 Arabische bladen, 1 Japansch-Maleisch blad, 38 Chineesch-Maleische bladen. Voorts verschijnen er nog 12 Maleische bladen in Nederland en elders. (N.R.Ct.).

Dr. Tjipto Mangoenkoesomo. Het Soer. Handelsblad vernam uit Amboina, dat dr. Tjipto, die op Banda geïnterneerd is en verkozen was tot lid van den Volksraad in de vacature-Oto Soebrata, zijn verkiezing tot lid van den Volksraad heeft aanvaard. Het blad weet echter mede te deelen, dat de gouverneur van Amboina telegrafisch bericht ontving van den gouverneur-generaal, waarin verzocht werd aan dr. Tjipto mede te deelen, dat in geen enkel opzicht aanleiding kon worden gevonden zijn interneering op te heffen, zoodat dr. Tjipto voor de vergaderingen van den Volksraad het eiland Banda niet zal mogen verlaten. (Aneta, 9 Oct.).

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de N. Rott. Ct.

Studie van het adatrecht in Celebes. Blijkens een Aneta-bericht is de controleur Dr. J. Mallinckrodt ter beschikking gesteld van den gouverneur van Celebes en belast met de studie van het adatrecht in Zuid-Celebes.

Generaal Snijders in Indië. Den 12en Oct. is generaal Snijders, die de Indische luchtlijnen zal openen, onder groote belangstelling te Tandjoeng Priok gearriveerd. (Een Aneta-telegram van genoemden datum meldt bijzonderheden).

Kruisgesprek Bandoeng—Buenos Aires. Bandoeng, 12 Oct. (Aneta). In den afgelopen nacht heeft met behulp van de Indische en Nederlandsche zend- en ontvangers in samenwerking met een Duitsch station een kruisgesprek plaats gehad tusschen Bandoeng en Buenos Aires. Het was een succes.

De commandant van den Duitschen kruiser Berlin, die thans in Indië is, werd in de gelegenheid gesteld tot een kruisgesprek met de Marine-autoriteiten te Kiel. Ook dit gesprek is geslaagd.

Militaire mutaties. Batavia, 13 Oct. (Aneta). Bevorderd zijn tot luitenant-kolonel bij de Infanterie de majors G. H. Oosthout en R. A. Kunst.

Motor-ongeluk. Bandoeng, 12 Oct. (Aneta). De opziener van den Artillerie-Constructiewinkel, de heer W. N. de Water, is tengevolge van een motorongeluk omgekomen.

Caracaosche problemen. Den 12en Oct. heeft de heer W. R. Menkman in het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage eene voordracht gehouden over „Caracaosche problemen". (Een uitvoerig verslag is opgenomen in de Nwe Rott. Ct. van 13 Oct., Ochtendb. A).

Univers. examens. Leiden. Bevorderd tot doctor in de rechtsgeleerdheid op proefschr. „De godsdienstige rechtspraak in Ned.-Indië staatsrechtelijk beschouwd" de heer J. J. van de Velde. — Cand. ex. Indisch recht de dames B. G. M. Smith en E. Bedding. — Doctoraal ex. Ind. recht Mr. J. G. W. Lekkerkerker. — Taalk. doctor. ex. Indologie de hr. F. W. T. Hunger. — Taalk. candid. ex. Indologie de hr. J. Bastiaans.

R. M. Noto Soeroto te Frankfort. Den 18en dezer zal R. M. Noto Soeroto in het Holland-Instituut te Frankfort wederom een voordracht houden, thans over het onderwerp: Indië van vreemde heerschappij tot autonomie.

Malaria-epidemie in Klaten. Solo, 13 Oct. (Aneta). Er heerscht een malaria-epidemie in het district Klaten. In de desa's Planggoe en Semarang is 80 pCt. der bevolking ziek, te Gondangwinangoeng 70 pCt.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlikt.

Het Congres over Volkskunst te Praag.

Het, op initiatief van het Volkenbonds-instituut tot internationale intellectuele samenwerking, van 7 tot 14 dezer te Praag gehouden Congres voor Volkskunst, dat wij verleden week hier aankondigden, is gebleken te zijn wat de Engelschen noemen: „a great success, for it was crowd-d." Niet minder dan 31 nationaliteiten hebben er aan deelgenomen. Niettegenstaande de te verwerken stof in 5 verschillende secties verdeeld was en de zittingen van 's morgens half 10 tot half één 's middags en van half 3 tot 5 uur duurden, bleek de tijd van 6 dagen te kort om alle ingezonden bijdragen — honderden in aantal — naar boven af te werken.

Stellig had men er niet op gerekend, dat deze eerste wereldbespreking der volkskunsten op zoveel algemeene deelneming zou mogen rekenen. Hoewel het Praagsche regelings-comité ongetwijfeld zijn uiterste best had gedaan om alles zoo goed mogelijk in te deelen en vast te stellen, lieten de uitkomsten dier organisatie nog al eens te wenschen over, ook al omdat niet alle sectie-voorzitters zich aan bepaalden tijd en regel hielden. Zoo beklagde zich o.a. onze gezant, Dr. Hendrik Muller, die de groote beleefdheid had naar eenige voordrachten der Nederlandsche gedelegeerden te komen luisteren, terecht er over, telkens bijna een uur te hebben moeten wachten, doordat er pas zooveel

ARNHEM EN OMSTREKEN

KOOPT BIJ VOORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN

DENKT OOK OM DE OUDE STA

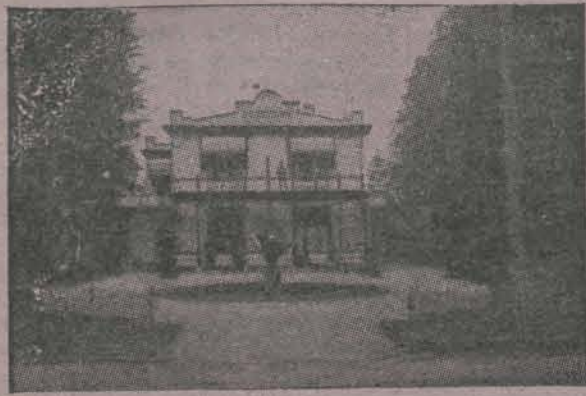
Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM)

Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

MELKINRICHTING

„MELBO“

KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

PENSION „EIKENHORST“
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF

24 zit- en slaapkamers (vele met veranda en balkon),
30 bedden; badkamer en groote lommerrijke tuin.
Telefoon Arnhem 2009, OOSTERBEEK.
5661 M. P. S. KETTING.

Voorschriften van H.H. Oogartsen

worden door mij billijk en zeer accuraat
uitgevoerd, met goeden pasvorm

H. W. MIDDELBEEK, Opticiën
HOMMELSCHWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

INDISCHE FEESTDAG

TER EERE VAN BOEATAN'S 25-JAR. BESTAAN
op Zaterdag 27 October 1928 in Theater Seinpost.

Met welwillende medewerking
van N. I. V. J. O. en EURASIA.

Vertooning der mooiste Ned.-Ind. Regeeringsfilms:

Djodja met Boroboedoer en Bromo; Inlandsche
Kunstbedrijven; Sumatra met Menangkabausche
brulofft. Opgeluisterd d. Gamelan- en Krontjong-
muziek. Indische Liedjes gezongen door Mevr. L.
VAN NOORDEN, begeleid door Mevr. E. VAN
VLOTEN—Brevet.

Balineseche Offerdans door Mej. MICKY DE
MEYER.

Vroolijk Indisch genre-stukje (één-acter) van
MIA AARWEN.

(Zie programma bij „Boeatan“, Heulstraat no. 19.)

Middagvoorstelling van 2½—5 uur n.m.
Avondvoorstelling van 8—10½ uur n.m.

Toegangskarten: 1 en 2 Boeatan-loten, waarop
men dus nog kans heeft een mooi stuk Indische
Kunstnijverheid te trekken. Plaatsbespreking, ook
telefonisch, bij Seinpost, op 25 en 26 October a.s.

De beroemde „Vaderland“-Rijwielen

ALLEEN VERKRIJGBAAR BIJ ADR. BAX, ARNHEM;
ROUS EN MEEUWENOORD, BANDOENG;
SUMATRA STORES, MEDAN

MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN!

MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN!

F. HOLLAAR - ARNHEM

SCHOENFABRIEK:
SPECIALITEIT MAATWERK

Gaarne nemen wij maten in ons archief op voor
families, welke naar Indië vertrekken; groote
ervaring op dit gebied. 5586

SCHOENWINKEL:

„Betere“ binnen- en buitenlandsche merken
CHAUSSURES BALLY, K. BOOTS & SHOES

VOETVERZORGING:

Dr. SCHOLL's Foot Service

Rijnstraat 34 - Groot Oord - Varkenstraat

BOULEVARD-GARAGE

PRINSESSESTRAAT
TELEFOON 1939 - ARNHEM

LUXE VERHUUR

EERSTE KLAS WAGENS

Vert. OVERLAND-WHIPPET en WILLYS-KNIGHT Automobielen

Reparatie aan alle merken

STALLING - OLIE - BENZINE - BANDEN

RIETEN MEUBELN

H. F. SCHMIDT

BAKKERSTRAAT 24

ARNHEM :: TEL. 1538

TEKENINGEN OP AANVRAAG

VELE INDISCHE

DANKBETUIGINGEN

Zadel- en Koffermakerij

5649

J. B. PAS Jr. - ARNHEM

Bloemstraat 70

Levering van alle soorten Hut- en Mailkoffers-
Reparatie-inrichting.

Aanbevolen voor de Vereeniging „Oost en West“

ELECTRO-RADIO

HOMMELSCHWEG 181-183 :: ARNHEM

Aanleg en Onderhoud van ELECTRISCHE

INSTALLATIES, RADIO-TOESTELLEN

en ONDERDEELEN :: Tel. 1231

FIRMA WAGNER

RUND-, KALFS- EN VARKENSSLAGER

SPECIALITEIT FINE VLEESCHWARE

ARNHEM

JANSSTRAAT 31 :: TELEF. 47

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums

ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT

BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562

NIJMEGEN

later begonnen kon worden en toen zelfs nog niet
alles in orde bleek voor het filmtoestel of de pro-
jectielantaarn.

Maar, hoe 't ook zij, niettegenstaande de ver-
moeiend lange zittingen 'smiddags vaak opge-
volgd werden door recepties en 's avonds nog door
verschillende feestelijkheden, bleef de aandacht der
talrijke bezoekers van het congres tot het einde toe
gespannen.

Op Zondag 7 dezer te 10 uur 's morgens had de
openingsplechtigheid plaats in het fraaie oude
stadhuis van Praag, onder voorzitterschap van
den Minister van Onderwijs, Z. Exc. Milan Hodza,
die in keurig fransch de welkomstrede hield, ge-
volgd door een niet minder geestrijke van den heer
Gonzague de Reynold, Zwitsersch gedelegeerde
van het internationale comité tot intellectueele
samenwerking, waarna door alle presidenten der
gedelegeerden-commissies, alsook door twee dames:
Mrs. Dignam uit Canada en de Rumeensche prinses
Cantacuzene, namens den internationalen Vrou-
wenraad, die den eersten stoot tot dit congres ge-
geven heeft, op meer of minder welsprekende wijze
het woord werd gevoerd. Een geschikte gelegen-
heid voor de aanwezigen om onderling kennis te
maken.

Te 2 uur 's middags werden alle congressisten
in groote auto's door stad en omstreken rond-
gevoerd, voorwaar een prachttocht langs de breede,
nieuwe straten en de vele oude burchten en kas-
teelen, waaruit destijds de rijke, oud-adellijke ge-

slachten verdreven zijn, welke thans publieke
bouwen zijn; over de antieke Karelsbrug,
op grootsche wijze de Moldau, welke mid-
door Praag vloeit, overspant, naar de in se-
terenden herfststooi prijkkende hellingen der
zijde. Natuurlijk moesten er onderweg ook kiek-
worden genomen, als waarvan wij er onzen te-
hiernaast een kunnen toonen.

De Nederlandsche delegatie heeft op dit con-
werkelijk geen slecht figuur geslagen. Prof. Sch-
nen presideerde de 3de sectie, die betreffende
tuums, weefsels en weefselversieringen, en op
na iedere zitting heeft zij op waardige wijze
nen getuigen van de een of andere belang-
volkskunst van Nederland of Nederlandsch-Indië,
hoewel niet alle leden persoonlijk aan het woord
zijn kunnen komen. Bizarer trok de aandacht
door Raden Mas Noto Soeroto op Woensdag
October gehouden rede over het karakter van
Javaanschen dans, te meer daar in het voor-
zicht was gesteld, dat dienzelfden avond bij de
ceptie, ten paleize van den Minister van Onder-
enkele wajang-wong-dansen zouden worden
toond met gamelan-orkest. Die hadden toen
ook een bijzonder groot succes. Zoo iets moois
den de meeste aanwezigen nog nimmer bijgevoerd
Eerst gaf Raden Mas Soekampto, op zijn hier
bekende, sierlijke wijze, de „Kelono“, daarna
den Mas Soeripto den fijnen dans van Ardjoeno,
de verzoeken overwint van den boezen geest
door Raden Soemiar geestig voorgesteld en

MODE-ACADEMIE J. & G. DE GRAAFF

ANNA PAULOWNA STRAAT 18a DEN HAAG
AANVANG VAN DEN NIEUWEN DAG- EN AVONDCURSUS 5 NOVEMBER A.S.

Opleiding in het Patroontekenen (volgens nieuwe Fransche Coupe) - Costuumnaaien en Knippen. Het onderwijs wordt door ervaren Leeraren gegeven - Prospectus met inlichtingen gratis bij de Directrice G. DE GRAAFF

Groep der Nederlandsche gedelegeerden (behalve Mej. v. d. Graff, die toen niet aanwezig was) en de Indoneziërs, die wajang-wong-dansen met gamelan-orchest gedemonstreerd hebben op het congres voor Volkskunst in Praag, staande voor het Paleis van den president der Tschecho-Slowakische Republiek, 7 Oct. 1928. In het midden, met den stok in de hand; de president van het Nederl. Comité, Prof. Dr. Jos Schrijnen, links naar rechts naast hem: de Secretaris, de heer A. A. G. van Erven Dorens, van der Ven en Smit; achter hem rechts: Dr. Bosch, chef van den Oudheidkundigen dienst in Ned.-Indië met verlof, links de heer Marino, correspondent van de „N. R. Ct.” en „Alg. Hbl.” te Praag. De Indonesische groep, links daarvan, gescheiden door de dames Moojen-Engelberts en van Beresteyn, bestaat van rechts af uit: Raden Mas Noto Soeroto, Soeripto, Soebjacto (Soerabajaasch gemeentelijk ambtenaar m. v.), Soekardi, Soebanto, Oemar Said, Moechamadsjah, Soedomo, Soekampto, Soemiar, waar achter de heer J. Rhemrev en zijn aanstaande mej. J. Hoogevorst en achter rechts de heer P. A. J. Moojen.

47 slotte een *wireng*-(strijd-dans) met krissen, lansen en pijl en hoog tusschen twee helden van verschillende landaard en stijl, waarin Raden Mas Soekampto en Soebanto beiden om 't zeerste uitmachten.

Terecht had R. M. Noto Soeroto dan ook in zijn rede opgemerkt:

„Il est bien certain que — à coté de la danse-amusement, comme de tous les peuples de la terre — pour le peuple javanais, on a le droit de parler de l'art de la danse.

„Tous ceux qui sont sensible à ce qu'on appelle l'art et le rythme de l'art auront la conviction, en voyant ces danses, que pour parvenir à cette perfection de style, un art collectif comme celui-ci doit avoir eu une culture séculaire.”

Maar ook de mooie collectie lichtbeelden, welke Mej. Dr. van der Graff ten beste gaf van ouderwetse, Hollandsche koeplankjes en de zeer onderwondende, duidelijke films van den heer Van der Graff betreffende een al-oude plechtigheid — welke echter nog in een afgelegen oord van Noord-Brabant om de 7 jaar plaats heeft — n.l. de overwinning van St. Joris op den draak voorstellende, en die van het eigenaardige toeristen-eiland Marken, ook die van den heer P. A. J. Moojen betreffende de volksdansen op Bali vielen in goede aarde, evenals de meer wetenschappelijke voordracht van Dr. Bosch over de N.-I. monumentenwet.¹⁾ Ten slotte heeft de Nederlandsche delegatie nog een groot succes voor de toekomst bereikt. Toen er plannen werden gesmeed tot voorbereiding der volgende Congressen over Volkskunst, wierp zich een commissie op, bestaande uit vertegenwoordigers van 9 verschillende landen, waarbij echter Nederland niet voorkwam. Zoodra hiervan melding werd gemaakt, protesteerde natuurlijk onze geheele delegatie en zij wist 't er toe te leiden, dat eerst de natie, op dit congres vertegenwoordigd, een gemachtigde zou aanwijzen voor bovengenoemde voorbereiding, uit wier midden dan een bestuur van 5 personen kon worden gekozen.

Uit de daarop gevolgde verkiezing bleek, dat dit bureau zou bestaan uit: Dr. Lehmann uit Duitsch-

¹⁾ Hopen gelegenheid te hebben, hierop later terug te komen. — Red.

land, Dr. Haberlandt uit Oostenrijk, Mr. Julien uit Frankrijk, Prof. Dr. Schrijnen uit Nederland en Horac uit Tschecho-Slowakije.

In ieder land kan een nationaal comité worden gevormd, dat in verbinding blijft met dat internationale lichaam en het is te hopen, dat daarin, behalve dergelijke geleerde heeren, Professoren en Directeuren van volkenkundige musea, ook personen van de praktijk zitting zullen hebben, want de studie en behartiging van de Volkskunsten heeft, naast haar zuiver wetenschappelijke, veelal historische, ook haar hedendaagsche technische, geestelijk sociale zijde, welke zeker niet minder belangrijk is. Zooals menig spreker dan ook met groote overtuiging zeide, moeten musea en kunstboeken niet alleen dienen tot herinnering aan vroegere tijden, maar vooral ook als waardeering en aanmoediging van het bestaande en daaruit voortkomende.

Het congres is besloten met een tweedaagsche excursie naar Moravië, waar ook een expositie van volkskunst zou worden gehouden, want hoewel bij enkele der voordrachten wel demonstratie-materiaal werd vertoond, voelde men wel degelijk het gemis van stelselmatige tentoonstellingen. De afgevaardigde van Zwitserland stelde dan ook voor die in 1934 te Bern te houden; 6 jaren waren zij niet te veel voor een degelijke voorbereiding daartoe.

Nog een ander groot gemis op dit congres was: dat de volkskunsten der koloniale landen zoo weinig vertegenwoordigd waren, vooral wat de beeldkunst en den handenarbeid betreft. Noch Britsch- of Fransch-Indië, noch Nederlandsch-Indië zijn in deze opzichten ter sprake gebracht. Ook dit zal dus bij een volgend congres zeker beter verzorgd moeten worden.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De arbeidersbeweging in Br.-Indië.

Het Soer. Hbl. (6/9, 3de bl.) bevat een beschouwing vanuit Rangoon geschreven, over de nu al sederl geruimen tijd heerschende arbeids-onrust in Br.-Indië, welke kwestie ook van zulk voornaam belang voor Ned.-Indië lijkt, al is de industrialisatie alhier ook lang niet in het vergevorderd stadium van Br.-Indië. De schrijver concludeert dat de Br.-Indische arbeidersbeweging nog in haar kinderschoenen is. De beweging is zwak, en dat aansluiting met het buitenland wordt gezocht, en samenwerking wordt verlangd met „labour” in andere landen, is begrijpelijk. Maar door te trachten met de Sovjet-republiek samen te gaan, begeeft de Indische arbeidersbeweging zich op een terrein, waar de Engelsche Opperregering genoodzaakt zal zijn in te grijpen. Er is geen aanleiding den invloed van Moskou in dit land te zwart in te zien; er zijn waarschijnlijk weinig landen, waar de naakte doctrines van de klasse-haat zoo weinig ingang zullen vinden als in Br.-Indië. Speciaal aan het karakter van den Indiër is vreemd de afgunst en de wrok ten opzichte van de meer begunstigen, zooals wij die in het Westen kennen: gedeeltelijk door zijn godsdienst, die leert, dat materiele welvaart niet alles is, gedeeltelijk door het kaste-systeem, waarin weelde of welvaart toch geen verandering zou kunnen brengen. Maar aan den anderen kant: de Moskou-school is hard aan het werk. Er is geen gebied, waarin een aanslag op Engeland gemakkelijker kan gemaakt worden, dan de Oost, en geen land, waarin zulk een aanval, indien hij succes had, meer doodelijk zou zijn dan Br.-Indië. Daarom zijn wijs beleid en uiterste waakzaamheid op dit punt van eminent belang. Met de uiterste gestrengheid zal tegen enkele lieden moeten worden opgetreden, doch tevens zal onverwijld moeten getracht worden door een vooruitstrevende politiek van de Regering, de arbeidersbeweging in gezonde banen van evolutie te leiden.

De Loc. (3/9, blz. 47) geeft een Supplement betr. „Het Verre Oosten, de Pacific-landen en Vreemde Koloniën”, het Bat. Nwsbl. (10/9) schrijft over „De belastingmoelijkheden in Br.-Indië, het Soer. Hbl. (5 en 6/9) over „Moskou stuurt op een revolutie in Japan aan”, De Sum. Post (14/9) over „Afghanistan” en „Egypte”.

Mandaatgebied en verplichte diensten.

Het Ned.-Indisch Oud-studentenfonds vraagt van studeerenden aan een instelling van Hooger Onderwijs in Ned.-Indië een uitzetting in hoeverre het mandatenstelsel heeft geleid tot vermindering van omvang en tot ingrijpende verandering in de wijze van oplegging van persoonlijke diensten, waartoe inheemsche bevolking van mandaatgebied verplicht is ten behoeve van Overheid of particulieren. Voor goede antwoorden op deze vraag worden drie prijzen uitgelooft. Nadere inlichtingen geven mr. Hadi en H. J. van Mook te Weltevreden. De Deli Crt. (11/9) merkt hierbij op dat in mandaatgebieden op dit punt geen betere toestanden dan in Ned.-Indië bestaan.

De Loc. (3/9, blz. 5 en 38) geeft een verslag van het „P.P.P.K.I.-congres te Soerabaja”, in welk verband zijn te lezen: De Loc. (7/9, blz. 24 „De soc., hun leiders en de rijkdom”) en de Deli Crt. (11/9 „Inl. meerderheid te Makassar”; 12/9 „Het volkscredietwezen over 1927” en „Ambachtsonderwijs”).

De arbeidstijd.

Schrijvende over het onderzoek, dat vanwege de Regering wordt ingesteld omtrent de mogelijkheid van verkorting van den arbeidstijd der contractarbeiders onder poenale-sanctie, zegt de „Deli Crt.” (Bat. Nwsbl. 5/9) o.m.: De toestand in de cultures op de Buitengewesten is van dien aard, dat voorloopig vaststelling van een wettelijken 9-urigen arbeidstijd ongewenscht is. Wij en velen met ons zijn voorstanders van een zoodanigen werkdag. De goede werkmans produceert in 9 uur inderdaad genoeg, en de planters gunnen hem graag een uurtje verpoozing of arbeid in zijn eigen tuintje als hij kolonist is. Maar een zeer groot percentage werkt ook reeds jarenlang 9 uur en minder! Vrijwel alle taakwerkers — en dat zijn de meesten — keeren veel vroeger huiswaarts dan de wettelijk vastgestelde tijd. Wie zijn dagtaak af heeft, gaat naar de pondok. Zonder dat de Regering er ooit over sprak, is men daartoe reeds gekomen en ongetwijfeld zal dit streven zich zooveel mogelijk accentueeren. Maar daarmee had de Regering dat dan ook nog enige jaren rustig aan de zich automatisch wijzigende toestanden kunnen overlaten. Juist de beperkende wettelijke maatregelen in het particuliere bedrijf werken zoo belemmerend. Daarbij komt dat er enkele werkzaamheden zijn, die onmogelijk aan een maximum werktijd van 9 uur gebonden kunnen worden. Gedurende den oogsttijd in de tabak bijv., wanneer

LEIDEN

LEIDSCHER ZUIVELVERKOOP CENTRALE

L. VAN DAM,
HAARLEMNERSTRAAT 490, LEIDEN

SCHOONBOUTER ONDER
SIMPON CENTRALE
LINDSCHEVAAL

NIEUWBOUW 1903
TELEFOON 1232

het gaat om de vrucht van een geheel jaar arbeid in weinige weken tijds binnen te krijgen, is het noodzakelijk 10 uur en soms langer te werken. Tijdelijke hulp is hier bij gebrek aan arbeidskrachten niet te krijgen. Trouwens moet nu de Indische Regeering op dit nog verlaten gebied, baanbrekend gaan werken? Wij meenen van niet! En wie ons mocht verwijzen naar den toestand in Malakka, waar de Koelie-Ordonnantie een maximum arbeidstijd van 9 uur eischt, dien verwijzen wij naar het onderscheid dat men ginds spreekt van „actual labour”, van daadwerkelijken arbeid dus, terwijl bij onze theoretisch hoogst billijke, maar onpractische regeling de tijd noodig om naar en van het werk te gaan, mede opgenomen is. Dat maakt trouwens, dat de hier bestaande regeling in de praktijk weinig van een 9-urigen arbeidstag afwijkt. Ook de regeling in Indo-China kent den 10-urigen arbeidstijd en die regeling dateert van October 1927.

„Deli-matjam”. Werknemerswolven.

„Deliaan” bestrijdt in de *Deli Crt.* (10/9) het artikel van Z. in het „Soer. Hbl.” (24/8) onder het hoofd „Deli-Matjam”. In 1927 hadden er helaas 17 aanvallen op assistenten plaats, sommige van geenerlei belang, enkele ernstig, één niet genoeg te betreuren, met doodelijken afloop. Deze aanvallen werden gepleegd door enkelingen uit een werkkliedenleger van 283.000. Op de 16.500 werkklieden pleegde er dus één een aanval op een assistent. Die werkklieden behooren niet tot het beste deel van Java's en China's bevolking. Het is derhalve onmogelijk, dat de arbeidstoestanden, zoowel als de tact in den omgang met het werkvolk in het algemeen gesproken iets te wenschen overlaten. Uit bovenstaande cijfers moet men concluderen, dat de toestanden ter Sumatra's Oostkust in het algemeen gesproken goed zijn en tot voorbeeld kunnen dienen aan andere gebieden. Den nieuw aangekomen jongen assistent doet men steeds vergezeld gaan van een Inlandschen of Chineeschen opzichter; hij, die nog geen voldoende kennis van taal en karakter van het werkvolk heeft, wordt ter opleiding toegevoegd aan een ouderen collega, voordat hem zelfstandig leiding van werkzaamheden wordt opgedragen. Dat is „Deli-matjam”, al is het mogelijk, dat van een dergelijke algemeen geldige regeling eens een enkele maal is afgeweken. De cursus te Amsterdam voor de a.s. assistenten in Deli doet den nieuweling niet geheel onbekend staan met karakter, aard en gewoonten van het werkvolk. Door de jaren heen is er door de administraties der cultuurmaatschappijen steeds naar gestreefd het slaan en trappen tegen te gaan! Verscheidene circulaire's zijn vroeger daarover uitgegaan, personeel is er om ontslagen en het slaan is dan ook verminderd. In haar jaarvergadering van 1928 hebben alle leden der Deli Planters Vereeniging zich nog eens uitdrukkelijk verbonden om elk lid van het personeel, dat zich aan slaan van werkvolk heeft schuldig gemaakt, onvoorwaardelijk te ontslaan, terwijl eenzelfde gedragslijn wordt gevolgd ten opzichte van beheerders, die hun ondergeschikt personeel aan beledigingen en bedreigingen blootstellen van slechte elementen onder het werkvolk, die in plaats van terstond als „undesirables” naar hun land te zijn teruggezonden, terwille van nog niet inverdiend voorschot of van de kosten aan hun uitkomen en terugzending verbonden, zijn aangehouden.

De *Loc.* (3/9 „De Vakbeweging”) publiceert de rede van het Volksraadslid, den heer G. J. van Lonkhuyzen, den 2den Sept. gehouden in de vergadering van de Federatie van Europeesche Werknemers. Er bestaat onrust en ontevredenheid bij de Europeesche werknemers der Federatie. De strafverzwaring bij klappzaken, indien de aanklager aan den beklagde ondergeschikt is werd o.a. door den spreker als voorbeeld genoemd. De *Java-Bode* (8/9 „Werknemerswolven”) gevoelt zeer veel voor zijn bezwaren; zeker wat de strafverzwaring voor klappzaken betreft. Spreker wees op het feit dat het slaan door Eur. geëmployeerden zonder de pressie der dienstverhouding altijd minder gemotiveerd was, en dus eerder voor strafverzwaring in aanmerking kwam; dat een ondergeschikte, die zijn superieur slaat, zich aan insubordinatie schuldig maakt en dus naar onze rechtsbegrippen meerder strafbaar is. Juist voor die gevallen, waarin het slaan het meest verklaarbaar is, werd het strafmaximum verhoogd.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 101

DEN HAAG

SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT

Bestaat ruim 25 jaar 5047

DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

Volksraad en Pers.

Als de Volksraads-overzichten in de Europeesche Pers achterwege bleven, dan dateert dat in het algemeen eerst van na de jongste algemeene beschouwingen, en voor de desbetreffende bladen zat daarin — volgens de *Java-Bode* (7/9) — niets opzettelijks tegen den Volksraad zelf. Hetzelfde geldt voor het feit, dat Aneta voor bijna alle bladen het Volksraads-verslag maakt; dat is een toestand, welke waarlijk niet van vandaag of gisteren dateert. De verklaring voor e. e. a. is gelegen in het feit, dat Indië over te weinig Hollandsche journalisten beschikt en de bladen dus over niet voldoende redacteurs, om zich de vrijheid te kunnen veroorlooven geregeld iemand naar den Volksraad te zenden voor een overzicht, laat staan voor een verslag. Het overzicht, indien 't al gemaakt wordt, komt dan ook gewoonlijk van den hoofdredacteur. Trouwens ook in Holland zijn bij minder belangrijke vergaderingen de overzichtschrjvers niet bepaald getrouwe bezoekers. Sedert de jongste verbouwing van de vergaderzaal is de acoustiek beduidend slechter geworden, waardoor de inspanning voor de journalisten veel grooter is geworden en dan nog zonder veel resultaat te waarborgen. Vrijwel geen der leden doet moeite om zich voor de pers wat beter verstaanbaar te maken. Er zijn dan ook wel degelijk redenen van zakelijken aard, welke het voor de pers vrijwel onmogelijk maken die aandacht te schenken aan den Volksraad, welke het college zou verdienen, in theorie. Of de beraadslagingen die belangstelling altijd waard zijn, dat is een andere zaak; een zaak van critiek, en daaromtrent wenscht de pers zich alle vrijheid voor te behouden, ten spijt van alle lichtgeraaktheid bij den Volksraad. De pers is niet van plan het bestaan van den Volksraad te negeren. Van een boycot tot in 't verste consequentie is trouwens nooit sprake geweest. Het algemeen belang zal, ook wat den Volksraad betreft, niet uit het oog verloren worden. Men kan het de pers gerust overlaten om dien vorm te kiezen voor verslag en bespreking der Volksraads-verslagen, welke waarborg geeft, dat althans het meerendeel van het publiek er kennis van neemt.

Wij vestigen de aandacht op: De *Loc.* (8/9, blz. 39 „Ficties en feiten”), het *Bat. Nwsbl.* (8/9 „Het antwoord”), de *Java-Bode* (6/9 „De P. E. B.”), het *Soer. Hbl.* (7/9 „De invoering der staatkundige hervormingen in Oost-Java”) en de *Deli Crt.* (10/9 „Spijkers op laag water”).

De melaatschheid overwonnen.

De lepra, een van de meest gevreesde ziekten uit de oudheid, gaat haar verschrikkingen verliezen. Uitstooting en isolatie, was het eerste middel tot beperking, verbetering van hygiënische condities deed de ziekte uit de meeste beschaafde landen verdwijnen. Een oud Engelsch-Indisch middel, door moderne geneeskunst en moderne chemie verbeterd, zal ten slotte de lepra geheel doen verdwijnen. Prof. dr. W. Storm van Leeuwen vertelt in De *Loc.* (6/9, blz. 4) van het succes in Br.-Indië. Olie, geperst uit de zaden van *Hydnocarpus*soorten, *chaulmoogra*olie genoemd, was een oud Indisch middel tegen de lepra; het kon in bepaalde gevallen wat verbetering brengen, maar een werkelijke genezing zag men zelden of nooit. Dit middel en de wijze van toediening zijn zoo veranderd, dat daarmede voortreffelijke resultaten werden verkregen. Het is ten slotte gelukt in het Welcome research laboratory te Londen fracties uit twee vetzuren, die uit de chaulmoogra-olie waren verkregen, in een zoodanigen vorm te verkrijgen, dat inspuiting in een ader daarmede goed mogelijk was. Bijna elk geval van lepra, dat tijdig genoeg ter behandeling komt, kan thans worden genezen, en 15 tot 20 procent van de late gevallen — waarin de ziekte reeds gemiddeld 8 jaren manifest is — kunnen ook nog aanzienlijk worden verbeterd.

Dwars door Sumatra. Een kruistocht door de Molukken.

In October 1927 gaven de bladen een beschrijving van een autotocht der *General Motors* dwars door Sumatra, waarbij een tracé gebaad werd door het geïsoleerde Djambi. De autoriteiten hebben het belang van dezen weg ingezien; er werden onmiddellijk maatregelen genomen om het gevonden tracé tot een permanenten autoweg te maken. Thans kan men zonder groote bezwaren per auto van Palembang en Benkoelen naar Padang rijden. Waar het vorige jaar de rivieren op primitieve vloten werden overgestoken, zijn thans solide bruggen gebouwd. Opengekapte doorgangen door de oerwouden zijn tot be-

rijdbare autowegen omgetooverd. Lahat is het eindpunt van de Zuid-Sumatra Staatsspoorwegen, van daaruit kan Padang per auto in 2 à 3 dagen reikt worden. De aan deze route gelegen hotels pasanggrahans bieden nog niet hetzelfde comfort dat men op Java gewend is, maar een toenemende autoverkeer langs deze wegen zal ook hierin gelukkig verbetering brengen. (*Bat. Nwsbl.* 7/9).

Naar het *Soer. Hbl.* verneemt, koestert de K. Paketvaart Mij. het voornemen in het voorjaar 1929 wederom een kruistocht met een der fraaie en nieuwste schepen te doen plaats hebben door Molukken. Er zal ditmaal geen tocht langs andere Aziatische havens (mel uitzondering van een Philippijnsche plaatsen) aan worden verbonden, uitsluitend Ned.-Indische.

Aandacht verdienen: het *Soer. Hbl.* (25 en 27/8 en 7/9 „Het gouvernement der Molukken”, *Villam* 5/9 „Timor”) en *De Loc.* (1/9 „Uit de Molukken Dr. Broersma; 27/8 „Soemba”; 6/9 „De offerfeest bij de Dairiërs”).

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht

Indië als winterverblijf.

Onder dit opschrift schrijft de heer M. A. J. Koning in No. 12 van „Tropisch Nederland” het volgende:

Zijn wij, Hollanders, in vele opzichten eigenaardige onbegrijpelijke menschen?

Wij hebben een prachtig gebied in Europa, maar als we vakantie hebben draaien we ons heerlijke heide en bosschen den rug toe, en gaan we ons geld in het Buitenland verteren.

Wij hebben een nog schitterender gebied in Tropen... maar als wij verre reizen doen, denken we daar geen eens aan en volgen liever den risten-sleur naar het Zuiden van Frankrijk, Pyreneeën, Italië, Egypte en Algiers om onze termantanden door te komen. En de vreemdeling heugt er zich over, dat de „Steinreiche Hollanders” zijn kostelijke guldens liever aan buitenlandse hotels, spoorweg- en stoomvaartmaatschappijen geeft, dan aan zijn vaderlandsche ondernemingen.

Waarom gaat de welgestelde Nederlander in donkere en gure wintermaanden niet naar Groot-Nederland, naar Indië? Naar dat deel van ons rijkrijk, dat daar als een gordel van smaragd om den evenaar slingert? Naar dat deel van ons eigen gebied, waar hij even comfortabel reist en even goede hotels kan logeeren, waar hij van minstens even heerlijke natuur kan genieten als de hiervoren genoemde plaatsen? Waar hij in opzicht veel veiliger reist, dan wáár ook elders het buitenland.

Is het te wijten aan onbekendheid met de mogelijkheden? Is de moeilijkheid om zich over een sliepen te zetten?

Moge dan deze korte opwekking er toe leiden dat beide „bezwaren” verdwijnen en dat vele steeds meer der welgestelde Nederlanders hun wintermaanden in Indië gaan doorbrengen.

Zij zullen daardoor niet alleen zich zelf verrijken met een schat van prachtige indrukken en ongeteljk schoone levensmomenten, maar ook de Vaderland en Indië dienen door vermeerderde kennis en waardeering van en daardoor ook liefde van ons rijk koloniaal bezit.

Indië.

Daar gaat een magische kracht uit van woord, Indië geeft voor de vijf gure maanden vember, December, Januari, Februari en Maart zomerverblijf in den meest volmaaktten zin woords.

De tourist, die zich voor het eerst naar dat wonderlijke Zonneland begeeft, is op weg naar een gebied vol avonturen en aantrekkelikheden, waar de verscheidenheid en belangrijkheid onmogelijk enkele regels van een tijdschrift-artikel beschrijven kunnen worden.

Of hij met de uitstekend en up-to-date geaccordeerde schepen der Koninklijke Paketvaart-Maatschappij, of met de keurige en altijd precie op tijd loopende expressetreinen der Staatsspoorwegen reist, steeds zal hij zich gelukkig wamen de tooverachtige Tropische omgeving. Het magtueuze Toba-meer, de Padangsche Bovenlanden, onvergelyk schoone Preanger-bergen, Midden-Bali en Bali met hun wereldberoemde Hindoe-oudheden de stille pracht der Molukken, zijn maar enkele van de schoonheden, die hij te zien krijgt.

De groote steden Batavia, Bandoeng, Semarang, Soerabaia, Makassar, geven hem gelegenheid de interessante studiën te maken op koloniaal gebied. De rijk geschakeerde bevolking, — Atjehers, Batakers, Maleiers, Soendanezen, Javanen, Madoerzen, Boegineezen, Alfoeren, — maken voor de hebbhers van Volkenkunde waardevolle studie mogelijk.

Altijd en overal blijft de Inheemsche bevolking

FAMILIE PENSION

NASSAUPLEIN 29 - DEN HAAG - TELEF. 13765

Schitterende groote Salons en Slaapkamers met Bad, benevens Eet- en Conversatiezaal, Centrale Verwarming, vaste Waschtafels, koud en warm stroomend water, prima Keuken

in 1927 genomen proeven tot invoer van Oost-Indische ananas in Nederland, door Ir. W. Spoon (met afb.). — Invoering van den aanplant van zaadriet op Réunion, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Een nieuwe cultuurproef in Suriname (ontleend aan De West). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, benevens de overige vaste rubrieken. — De literatuurlijst in dat Nr. heeft betrekking op economische zaken, arbeidsvraagstukken, delfstoffen en metalen, geologie.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 10 (1 Sept.). Een bijzondere boom legumineus geschikt voor thee, rubber en koffie, door G. Koch. — Eenige reiservaringen op Java en Sumatra (vervolg). — Transport van latex (met ill.). — Klein-landbouw. Wat is het beste ras? Pluimveewenken. Een greep hier en daar, door W. A. Schrauwen. — Cocosolie-industrie in Nederl. Oost-Indië, door A. Jansen Huttman (ontleend aan Kol. Studiën).

Landbouw. Tijdschr. der Ver. v. Landb. consulenten.

Uit den inhoud van het Aug.-Nr.: Voorloopig onderzoek naar de specialisatie en de infectiebronnen der mozaiekziekten van landbouwgewassen, door Ir. J. G. J. van der Meulen. — De „Salahmangsa"-padi-aanplant in het onderdistrict Tjiroeca (Regentschap Noord-Bantam), door X. F. Crinle le Roy. — Voorloopige mededeelingen omtrent de Mangga-cultuur in het Cheribonsche, door A. F. C. van Rijn. — De bevolkings-tabakscultuur op Madoera, door E. W. Wijers.

Orgaan van de Ned.-Ind. Off. Vereeniging.

Het Aug.-Nr. bevat o.m. De herinnerings-medailles der expedities van het Nederl.-Indische leger, door D. W. F. Bax. — Humor in de geneeskunde, door H. L. Roelfsema. — Moskou en Indië, door J. C. A. Bannink [naar aanleiding van J. Th. Petrus Blumberger, De communistische beweging in Ned.-Indië]. — De avond-schemering der blanke naties (vervolg), door Van Renesse.

In- en Uitvoer.

In het Nr. van 8 Oct. het eerste gedeelte eener beschouwing van J. H. F. Claessens, getiteld: De georganiseerde handelsstatistiek van Ned. Oost-Indië. — Verder schrijft Alb. Bos over den handel van Java en zijn groote havens gedurende het eerste halfjaar van 1928.

Kerk en Zending.

De Banier. 30 Aug. '28. Zending en Missie in den Grooten Oost. — Tapanoeli en de Roomsche Katholieken (slot).

Zendingstijdschr. De Opwekker. Sept. '28. De wereld-zendingstaak der Christenheid. — Maleisch-Christelijke lectuur vereeniging 1853—1928. — Moeten we den Javanen het Evangelie niet in die taal verkondigen, die ze het best verstaan? door J. Hübert.

* * *

Wat ik als Javaan van geest en gemoed in de Vrijmetselarij heb gevonden. Uit de nagelaten papieren van R. M. A. A. Poerbo Hadiningrat, in leven Regent van Semarang en Salatiga. [Verzameld en uitgegeven door R. A. A. Pakoe Alam]. Buitenzorg, Archipel Drukkerij [s-Gravenhage, W. P. van Stockum]. Met portret.

Uitkomsten van het onderzoek naar het verschil in duarte tusschen de verschillende standplaatsen van Gouvernementsambtenaren in Nederlands-Indië op 1 Januari 1928. (Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, No. 55). Weltevreden, Landsdrukkerij.

Bijdragen tot de kennis der fauna van Curaçao. Resultaten eener reis van Dr. C. J. van Horst. (Bijdragen tot de Dierkunde, 25, 1927). [Verzameling monographieën over verschillende diergroepen].¹⁾

Populair-wetenschappelijke artikelen betreffende het plantenrijk [in Suriname], door A. Ph. Samson. (Overdrukken uit De Periskoop). Paramaribo, H. van Ommeren.

Berichtgeving omtrent de bevolkingsrubbercultuur in het eerste halfjaar van 1928. (Korte Berichten voor Landbouw, enz. 7 Sept. '28).

¹⁾ Titel en toelichting ontleend aan de literatuur-opgave in de „Ind. Merc." d.d. 10 Oct.

De kina. Van boschproduct tot cultuurgewas, door Dr. Z. Kamerling. (Leiden, N. V. Boek- en Steendrukkerij E. Ydo). [Tekst v. d. openbare les, gehouden 27 Sept. bij de opening der colleges als privaat-docent aan de Rijksuniversiteit te Leiden].

BOEKAANKONDIGING.

Van de uitgevers Wed. P. van Waesbergen en Zoon te Rotterdam ontving de Redactie „Wondere nachten", Sproken voor groote menschen, door Tulla di Vista, ingeleid door Frans Bastiaanse en met pentekeningen van de schrijfster, welke fijn en in teeren toon gehouden, het uiterlijk aanzien van het boek, dat typografisch zeer verzorgd is en in modernem trant, de kunstuitgave verhoogt. Het is verklaarbaar dat, zooals de Uitgevers in hun „Voorwoord" mededeelen, de verschijning op „warme aanbeveling van eenigen onzer meest vooraanstaande letterkundigen" geschied is, want met den schoonen vorm, welke een even schoonen inhoud draagt, is een artistiek en litterair succes verkregen, dat stellig door een materieel succes zal worden gevolgd. Taal, stijl en de wijze van behandeling van de onderwerpen der Sproken, in welke de edelste menschelijke aandoeningen tot uiting komen, alles staat op hoog peil.

De bundel is opgedragen aan de beide dochtertjes van de schrijfster, die zij Mimosa en Lotus noemt en aan wie zij vooraf een paar gevoelige gedichtjes in de Engelsche taal wijdt. Ter kennismaking voor de leden op de leeszaal gedeponeerd.

Suriname.

In *De Indische Mercur* van 3 October een belangrijk artikel van den heer J. Sibinga Mulder onder het hoofd „Suriname, de bloedervant in nood!" Het artikel is 7½ kolom groot en bevat heel wat daaronder ook veel dat voor bestrijding vatbaar is. Wij meenen dit evenwel te moeten overlaten aan de deskundigen op landbouwgebied en aan de Surinaamsche pers.

Slechts op enkele punten willen wij hier de aandacht vestigen. De heer Sibinga Mulder acht alleen de Liberiakoffie een product dat voor Suriname aanbeveling verdient. Wij herinneren ons dat prof. Went na zijn laatste Surinaamsche reis de oprichting van suikerfabrieken heeft aanbevolen. Dit heeft niet lang geleden ook een oud directeur van de suikerplantage Mariëburg gedaan. Die weten er ook wel iets van. En dan willen wij niet verzuimen de aandacht te vestigen op de artikelen van den heer Pyttersen, waarin de voordelen van Suriname naar voren gebracht zijn.

„Het Nederlandsche kapitaal met een groote ervaring in tropische cultures kent Suriname heel goed, maar vindt daar niet voldoende gunstige voorwaarden en blijft er weg", aldus de heer Sibinga Mulder.

Dit nu n.l., de kennis van Suriname bij het Nederlandsche kapitaal, moeten wij beslist ontkennen. Dat kapitaal staart zich blind op de geleden verliezen, maar ziet over het hoofd de groote winsten die er tientallen van jaren met de cacao-cultuur behaald zijn. Het Nederlandsche kapitaal vergeet daarbij de ontzaglijke verliezen die in Oost-Indië geleden zijn vóór de bedrijven er winsten begonnen op te leveren.

De schrijver acht alleen het polderland langs den benedenloop der rivieren voor de z.g.n. groote cultures bruikbaar. Dat is een geheel onbewezen stelling. Er zijn in Suriname ook lichtere gronden dan de klei van het alluviale gebied. In het „Verlag over de jaren 1924—1927" van het Departement Landbouwproefstation in Suriname, wordt de wenschelijkheid uitgesproken om naar nieuwe grootcultures te zoeken. „Wellicht zal de oliepalm een dergelijke cultuurplant zijn, die hier naast koffie en suiker een eerste plaats kan innemen."

Ook de cultuur van sisal, tabak en thee zal op de lichtere gronden ten Zuiden van de alluviale kuststrook met stijve klei beproefd worden. Ook voor cacao zijn de vooruitzichten op deze lichte, doortlatende, vruchtbare gronden niet slecht.

Wij achten het geen nadeel dat die lichtere gronden niet zoo vruchtbaar zijn als de kleigronden. Dat zal dwingen tot moderne cultuurmethoden, goede grondbewerking, het gebruik van groenbemesters enz.

De heer Sibinga Mulder acht de z.g.n. Savanna

voorkomend, goedmoedig, vaak humoristisch in haar omgang met den tourist.

Gaat dus gedurende uwe leege en sombere wintermaanden naar Indië.

De zeereis, met de alle verlangens van den verweenden tourist beantwoordende luxe-mailschepen der S. M. „Nederland" en „Rotterdamsche Lloyd" zal uwe zenuwen sterken, de rijke en kleurige afwisseling uw aandacht verfrissen en uw blik op menschen en dingen, ook in eigen Vaderland, verrijken.

Nog eens
Bezoekt Indië!

De Indische Gids.

De Oct.-afl. opent met het slot van de beschouwingen van den Luit.-Generaal-tit. O.-I. L. b. d. Bakker over de Koninklijke Militaire Academie te Breda. (Beknopte geschiedenis dezer thans honderdjarige inrichting, in het bijzonder met betrekking tot de opleiding van officier van het Indische leger). — In de April-afl. schreef Mr. J. S. Thieme een critisch artikel over de voorgenomen wijziging van de godsdienstige rechtspraak in Indië, waarop aansluitend door Prof. R. A. Dr. Hoesein Djajadiningrat, voorzitter der commissie van advies over deze aangelegenheid, geantwoord wordt. Op diens bestrijding, scherp van toon, volgt onmiddellijk repliek van Mr. Thieme. — De hr. K. H. H. van Bennekom schrijft over het rubber-vraagstuk, hij wijst op het feit dat de Amerikanen, goede zakenmensen als zij zijn, door solide aaneensluiting den inkoopsprijs van rubber zoo laag mogelijk weten te houden, waarvan de ongeorganiseerde producenten het slachtoffer zijn. Schr. geeft de middelen aan om in de toekomst hierin wijziging te brengen. — Een redactioneel artikel, getiteld: Den Haag—Pasir Sambir, geeft bijzonderheden over de radio-televisie gesprekken van uit Den Haag naar het persenviljoen op de jaarmarkt te Weltevreden; in extenso is daarbij afgedrukt de door den hoofdredacteur den heer G. Nypels uitgesproken rede op 31 Aug. — Overigens bevat deze afl. de vaste rubrieken: Revue van brochures, enz. — Buitenland. — Koloniale literatuur. — Wetenschap, kunst en industrie.

Tropisch Nederland.

Inhoud van No. 12 (5 Oct.). De Kawah Kamodjan op den vulkaan Goentoer, West-Java, door R. (met afb.). — Indië als winterverblijf, door M. A. Kelling. — De onrust in Indië en hare oorzaken. — Java (I), door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — De trek van Maros [Zuid-Celebes], door J. Servaas (met afb.).

Oedaya.

De Oct.-afl. bevat o.m. Titelplaat: De Kapoeasrivier bij Smitau. — Over cultuur en uitwisseling van cultuur, door Prof. Dr. J. A. J. Barge. — Iets over het meisjes-internaat „Wismo-Rini", door Soemini. [Wismo-Rini maakt deel uit van het nationale opvoedings-instituut Taman-Siswo te Jogjakarta, onder de leiding van R. M. Soewardi Suryaningrat]. — De eerste Javaansche predikant (H. Soer), met portret. — In memoriam Rn. Ms. Adipati Ario Tjokrowerdojo, regent van Tjilatjap (met portret), door Dr. H. G. Heyting. — Een merkwaardige promotie aan de Indische Rechtshoogeschool [nl. van Mr. Mohamad Nazief].

De Indische Post.

In No. 36 (van 8 Sept.) een redactioneel artikel: „Nabetrachting van het Openbaar Geheer te Weltevreden", waarbij de bij die gelegenheid door den voorzitter van den Volksraad, Mr. Neytzel de Wilde, uitgesproken rede duchtig onder handen wordt genomen, wijl deze meer van een politieke redevoering had dan een betooging der volkshulde op den geboortedag der Koningin. — Verder wordt in dit Nr. de beschouwingen voor de Nederlandsche Nationale Partij in Indië voortgezet. — De hr. G. v. Lissa schrijft over den hr. H. Colijn in verband met zijn werk over de economische conferentie van den Volkenbond en behandelt daarna een geheel ander onderwerp, n.l. de deelneming van koloniaal Nederland aan de internationale tentoonstelling te Antwerpen in 1930. — Nog zij de aandacht gevestigd op de aardig geschreven: Meditaties van een H.B.S.'er over de Indische tentoonstelling te Antwerpen, welke in dit Nr. beëindigd worden.

Jaarboek Mijnbouw. Vereen. te Delft.

Met betrekking op Oost-Indië bevat de een lijvig onderdeel vormende jaarg. 1926-'28 de volgende bijdragen: Inheemsche mijnbouw in Indië, door Ir. P. Hovig. — Eenige jaren mijnbouwkundige geologische exploratie op Nederlandsch Nieuw-Guinea, door Dr. G. L. L. Kemmerling (met kaartjes en ill.). — Een en ander uit de geschiedenis van het tin en van de tinertswinning op Billiton, door J. C. Mollema. — Eenige grepen uit de practijk van het oliewinningsbedrijf in Ned.-Indië, door Ir. J. H. Steggewentz.

De Indische Mercur.

No. 41 (10 Oct.). Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut. No. 38. Verslag van

voor de groote cultures onbruikbaar. Dat zal iedereen hem toegeven, maar die Savanna's vormen slechts een smalle strook.

Overigens is het geheele land bedekt met eeuwen oud oerwoud, en het spreekt van zelf dat zich in al die eeuwen een dikke laag humus heeft gevormd, behalve misschien op de bergheilingen waar de tropische buien de humus meesleuren naar de dalen. Van het binnenland weet men nog altijd zeer weinig. De verschillende expedities waren hoofdzakelijk rivierexploraties. Ook in Britsch Guiana begint men het oog te richten op het achterland.

„De Hevea-cultuur werd beproefd, maar verlaten. De stijve bodem, maar vooral de vochtige ondergrond, is een te groot bezwaar tegen een loonende cultuur”, zegt de schrijver.

De cultuur in het poldergebied was een fout, begaan omdat men niet op de hoogte was van de cultuur elders, toen men begon. Op de hoogere, lichte gronden zal de cultuur misschien wel gelukken. In de wouden van Suriname groeit een verwante Hevea soort. Men moet die groeiplaats bestudeeren en daaruit leering trekken.

De heer Sibinga Mulder heeft bij het schrijven van zijn artikel door een donkeren bril op het heden gekken, maar aan het slot zet hij dien af en werpt een blik in de toekomst. Hij is niet zonder hoop:

„Landbouw en industrie brengen soms merkwaardige verrassingen”...

„En wie dacht aan een industrie in Suriname nu een twintigtal jaren geleden? En toch, nu zien we daar een bloeiende industrie, de Bauxiet-winning! Wie had van Suriname als land voor Industrie, buiten die annex aan den Landbouw, ook maar eenig idee, nog maar weinige jaren geleden?”

* *

Het Algemeen Handelsblad van 4 October schrijft: „Toen voor eenige maanden een der directeuren van de Kon. Ned. Stb. Mij. een reis naar West-Indië maakte, is er bij hem aangedrongen op een betere verbinding van Suriname en Britsch Guyana met Barbados.

Thans wordt gemeld, dat te beginnen met de reis van de „Cottica” de booten der Suriname-lijn niet slechts een reeks Venezolaansche havens en Trinidad, maar ook Barbados zullen aandoen op het traject tusschen Curaçao en de Guyana's.

Daarover zal men in Suriname en in Demerara stellig zeer verheugd zijn. Barbados is bijna steeds vrij van malaria. Het heeft prachtig badstrand en er heerscht in Bridgetown en Bathsheba en op Crane een genoeglijk leven, in de „Colonial English”-Society. Er wordt veel aan sport gedaan. Alles genietingen, die men in Suriname, waar vooral in de districten de malaria nog al eens slachtoffers maakt, niet of slechts in bescheiden mate kent.

Demerara is door vele banden verbonden met Barbados, dat ook door reconvalescenten en lijders aan chronische malaria van daar zeer veel wordt bezocht, omdat de Guyana's niets hebben dat kan worden vergeleken met de berghotels en sanatoria, waar de Nederlanders op Java verpozing en herstel kunnen zoeken. De verbinding met Barbados was echter zeer gebrekkig, men moest steeds overstappen op de reede van Trinidad en dikwijls lang wachten in Port of Spain op een aansluitende boot. Nu is dat beter en elke drie weken heeft men nu, althans in één richting, een directe verbinding.

Laat ons hopen, dat het op den duur mogelijk zal zijn, in beide richtingen een directe verbinding tot stand te brengen.

Onze West-Indische lijn zal de groote populariteit, die zij om en bij de Caraïbische zee geniet, daardoor ongetwijfeld nog versterkt zien.”

* *

De „N.R.Crt.” van 11 October, Av. blad D ontleent aan *De Amsterdamsche Gids* het volgende:

„In een artikel over de Gasthuiskerk, die tot 1863 of 1864 stond op de plaats, die nu wordt ingenomen door het gebouw van de Nederlandsche Bank op de Oude Turfmarkt, wordt melding gemaakt van een 17e eeuwsch wonderkind, dat in die kerk preekte en later tot hooge ambten oplom. Daaromtrent lezen wij:

Een beknopt vlugschriftje, bevattende het Kort Verhaal van Wetenswaardige zaken, betreffende de Gasthuiskerk der stad Amsterdam (te Amsterdam bij Dirk Schuurman, Boekverkooper op 't Rokin, 't derde thuis van de Visch-Poort, 1791), vermeldt, dat op Zondag 11 Januari 1699 tot groote verwondering van de geheele stad in de Gasthuiskerk gepreekt werd door een kind, dat nauwelijks 6½ jaar oud was. Dit wonderkind hield in tegenwoordigheid van honderden menschen een predikatie, zoo schoon, dat ieder die hem hoorde, ten uiterste verwonderd was. Het deed sommigen, schreiende van ontroering, zeggen, dat nu bewaardheid werd helgeen in Math. 21: 16 geschreven stond: uit den mond der jonge kinderen en der zuigelingen hebt Gij U lof bereid. Ieder voorbeeld uit de Heilige Schrift, dat het kind bij bracht, drong den toehoorders tot in 't binnenste der ziel. Onversaagd en zonder eenige ontroering betrad de

knaap den preekstoel, en was, naar men waarnam, zeer verheugd zooveel toehoorders te zien, welke hij allen zeer eerbiedig groette. Hij deed een uitnemend schoon gebed op zoo krachtigen toon, dat de menschen die het hoorden, nauwelijks konden gelooven, dat het uit dien kindermond voortkwam. Hij preekte een uur lang over den tekst van Math. 7 vers 15 en 16 en eindigde zijn preek met de woorden van den apostel Paulus tot de Romeinen (Rom. 11: 33, 34, 35, 36) waarna hij met het volmaakt gebed sloot, en zijn hoorders een heerlijken zegen wenschte.

Dit verhaal, zegt het geschriftje, is getrokken uit een gedrukt verhaal van dien tijd, dat destijds (1791) zeer zeldzaam was.

Deze wel heel bijzondere knaap groeide later op tot den dichter Mr. Jan Jacob Mauritius. Hij was eerst commies bij den Raadpensionaris Hoornbeek. Daarna werd hij pensionaris van Purmerend, terwijl hij vervolgens resident werd van hunne Hoogmogende Heeren Staten Generaal te Hamburg, en bij de Saksische Kreits. In 1742 werd hij benoemd tot Gouverneur Generaal van Suriname. In 1751 gerepatriëerd, stierf hij den 21sten Maart 1768.”

Dit verhaal vindt men ook in Jhr. C. A. van Sypestejn's boek „Mr. Jan Jacob Mauritius, Gouverneur-Generaal van Suriname, 1742—1751”. Leiden 1858, en in de „Encyclopaedie van Ned. West-Indië” wordt er onder het hoofd „Mauritius” melding van gemaakt.

* *

Wij ontleenen aan „*Het Handelsblad*” van 9 October het volgende doodsbericht:

„Na een korte ongesteldheid is in het Maria-paviljoen in den ouderdom van 60 jaar overleden de heer J. Sniijders, gepensionneerd gouvernements-opzichter bij het boschwezen in Suriname.

De heer Sniijders heeft, toen hij nog in functie was, in de oerwouden van Suriname het rozenhout gevonden, voor welke vondst de regering hem een gratificatie toekende van f 250.—

Ook te Amsterdam, waar de heer Sniijders het laatst van zijn leven woonde nam hij een bijzondere plaats in: hij was velen Surinamers tot steun, geen boot kon uit de West aankomen of naar de West vertrekken of de heer Sniijders was aanwezig om zijn landgenooten te verwelkomen, hun met raad en daad bij te staan of hun een laatst vaarwel toe te roepen.

Als zoovele West-Indiërs gevoelde de heer Sniijders zich geheel Nederlander.

Zijn verscheiden werd door zeer velen diep betreurd.

De pas opgerichte West Indische Compagnie was voornemens den heer Sniijders naar Suriname uit te zenden.

De begrafenis is heden, Dinsdag pl.m. 12 uur op St. Barbara.”

* *

De „*Leeuwarder Courant*” schrijft: „In den ouderdom van 89 jaar is te Leeuwarden overleden de heer G. P. H. Zimmermann, gepensionneerd luitenant-kolonel der infanterie ridder in de orde van de Eikenkroon.

In 1863 maakte de heer Zimmermann deel uit van het detachement, dat ter versterking van onze troepen naar West-Indië werd gezonden. De regering vreesde — in verband met de afschaffing van de slavernij — voor onlusten. De heer Zimmermann heeft geschreven o.a. over de afschaffing van de slavernij, die hij op 1 Juli 1863 bijwoonde, over de Joden-Savannah, over het betwist gebied der Marowijne en over den spoorwegaanleg aldaar. Verder heeft hij de rivier de Suriname in kaart gebracht, alsmede verschillende destijds onbekende terreinen.

Curaçao.

De nieuwe salarisregeling.

De *Amigoe* schrijft: „Wij hebben er reeds melding van gemaakt, dat de nieuwe salarisregeling eindelijk verschenen is, en de twijfel daarbij door ons geuit, of zij wel aller tevredenheid zou wegdragen is maar al te waar gebleken.

De algemeene indruk dien men ervan krijgt is deze dat de hoogere ambtenaren met 't leeuwen-aandeel zijn gaan strijken, en de mindere, althans voor een groot deel, zich met een footje tevreden moeten stellen.

Want meer dan een footje is veler verhooging van salaris niet.

Wij misgunnen de hoogere ambtenaren hunne salarissen niet. Niet alleen is ook voor hen de levensstandaard gedurende de laatste jaren beduidend gestegen, maar bovendien is hun arbeid en de daarmee gepaard gaande verantwoordelijkheid aanmerkelijk toegenomen. Deze factoren in aanmerking genomen is de verhooging o.i. alleszins verdiend.

Maar waarom dan ook de mindere ambtenaren, voor wie de verhooging van den levensstandaard over te algemeen veel drukkender is, — denk maar

eens aan de schrikbarende hooge huurprijzen die velen in vergelijking met hun inkomen te betalen hebben, — waarom ook dezen niet gelijkelijk in de verhooging laten deelen?

Dit is in vele gevallen niet geschied. Er zijn zelfs ambtenaren, die bij de nieuwe regeling zijn achteruitgegaan, anderen zijn op 't zelfde peil gebleven, terwijl weer anderen zich moeten tevreden stellen met een verhooging, zóo gering, dat 't eigenlijk meer op een bespotting dan een tegemoetkoming lijkt.

Veel meer dan een aalmoes is hun verhooging niet.

Wij hebben nog geen minderen ambtenaar ontmoet, die over de nieuwe salarisregeling tevreden is.

Dat dit zijn terugslag zal vinden in hun werk, en vele jongelui, die zich tot iets in staat gevoelen, zal afschrikken om in Gouvernementsdienst te treden, lijdt geen twijfel. Wij komen op deze zoo netelige kwestie nog wel eens terug. In elk geval lijkt ons de nieuwe regeling nog ver van ideaal, en zouden wij den Kolonialen Raad in overweging willen geven, ze nog eens terdege onder handen te nemen, te bestudeeren en te herzien.”

Curaçaosche problemen.

Over dit onderwerp sprak verleden week Dondervogelavond voor het *Indisch Genootschap* in Den Haag de heer W. R. Menkman. Zijn rede gaf een overzicht van den tegenwoordigen toestand van Curaçao, zooals die zich in den loop der jaren ontwikkeld heeft, en stelde de meest op den voorgrond tredende vraagstukken aan de orde. Onze lezers hebben een verslag in de dagbladen gelezen.

Bij het debat merkte Prof. Moresco op, dat er z. i. bij de begroting van Koloniën gelegenheid zou zijn, om o.a. het beleid van den gouverneur te sprake te brengen, tegenover den inleider, die het niet onverdeeld scheen toe te juichen, dat de sluitende begroting de jaarlijksche gedachtenwisseling in de Staten-Generaal over Curaçao zou uitsluiten.

Prof. Moresco heeft natuurlijk gelijk, maar het is o.i. niet genoeg. Bij een normalen gang van zaken komt het beleid van den gouverneur niet zooveel te sprake, en de overige posten op hoofdstuk XI van de begroting zijn alleen de pensioenen der oud-gouverneurs, die men toch zeker wel met rust zal willen laten, en de militaire uitgaven.

Pastoor Saris †.

1 Sept. 11. is op Aruba op 42-jarigen leeftijd overleden pastoor A. W. Th. F. Saris, sinds 1911 in de R. K. missie werkzaam.

Begroting.

Op de begroting van Koloniën voor 1929 is uitgetrokken voor militaire kosten ten bate van Curaçao f 479.303.—. De personeelskosten voor de landmacht, f 253.076.—, zijn ruim f 50.000.— hooger dan voor 1928 in verband met een geringe uitbreiding en wijziging der troepenformatie, uitbreiding van de gelegenheid voor brigadiers en soldaten om te huwen, en toelagen voor militairen in verband met de hooge kosten van levensonderhoud. Verwacht wordt dat Curaçao f 189.350.— zal terugbetalen. De nieuwe formatie zal aldus zijn: 1 kapitein, 2 luitenant, 1 sergeant-majoor of adjudant-onderofficier, 4 sergeanten-majoor-instructeur, 1 fourier, 2 brigadiers- of sergeanten-schrijver, 1 sergeant- of sergeant-majoor-geweermaker, 17 sergeanten, 35 brigadiers, 90 fuseliers, 2 hoornblazers, 1 burger kleermaker, 1 officier van gezondheid te klas en 1 brigadiers-ziekenverpleger.

Wonderlijke titelatuur.

De *Amigoe*, die de ridderorden van 31 Aug. 11 meedeelt, noemt den administrateur van financiën W. E. G. Heer en een lid van den Raad van bestuur H. E. A. Heer. Aan den eenen kant wat te laag, aan den anderen gefantaseerd, zouden wij willen zeggen.

Een Curaçaosche toonzetter.

Volgens *La Prensa* van New-York, d.d. 17 Aug. bevatte het program van de uitzending WRNY een concert van onzen landgenoot den heer Charles Marduro. Onder de directie van Ernie Holst werden enkele zeer mooie nummers uitgevoerd.

De muziek van onzen landgenoot geniet een groote populariteit in Amerika. Ook zijn er reeds grammofoonplaten, merk „Columbia” met stukken van denzelfden componist in den handel. (A. d. G.)

Petroleum op Bonaire?

Volgens berichten van Bonaire, is er op de plantage „Washikema” van den Heer Bobo Hart, bij het graven van een put een hoeveelheid zwartachtige stof gevonden, dat bij onderzoek op asfalt geleek. Zou dit een aanwijzing kunnen zijn, dat er ook petroleum zit? (A. d. G.)

Errata

„De Curaçaosche begroting voor 1929 werd ginds door den Kolonialen Raad ongewijzigd vastgesteld en dus door de kroon goedgekeurd.”

Geschiedkundige sprokkelingen.

Twee doopakten van de Luthersche gemeente:
 23 Dec. 1821: Cornelis Lodewijk geb. 19 Oct. Vader: Janus Marinus van Eps. Moeder: Johanna Sophia Muller. Getuigen: Izak Mens van Eps en Annetje Catharina Muller, h.v. van P. Usko.
 1 Febr. 1822: Karl Friedrich August, geb. 1 Juli 1821. Vader: Ludwig Ducoudray Holstein. Moeder: Maria del Carmen, geb. Gravete. Getuige: Karl Fraumant Vogel.

Uit den Verren Vreemde.

Twee Britsche commissies voor Indië.

Engeland heeft momenteel twee commissies in Indië ter overweging van de wenschelijkheid en mogelijkheid om wijziging te brengen in de verhouding van de Indische staatkundige organisaties tot de Britsch-Indische regeering, of ook tot de regeering in het moederland. Een dezer, de Sir John Simon-commissie, is veel besproken. Samengesteld uit leden van het Parlement is zij in Indië eerst recht ontvangen, omdat Indië er zich zelf niet in tegenwoordig zag. Tijdens haar eerste bezoek heeft zij de afzijdigheid meerendeels weten op te heffen. Zij is nu voor den tweeden keer in Indië. Het verzet is nog niet ten volle opgegeven; een mislukte aanslag, beraamd tegen Simon of tegen den voorzitter der delegatie die de commissie ontvangen moest, heeft hiervan de elligte getuigenis afgelegd; maar de toegezegde medewerking is toch voldoende om der commissie 't vooruitzicht te openen van een belangrijk rapport te kunnen uitbrengen. Haar taak bepaalt zich tot rapporteeren en adviseeren.

De Hindoe-meerderheid, die zich vooral tegen de terugkeer, wordt geleid door de Swaraj-beweging, die men met: „los van Engeland” zou kunnen typeeren, is er nu eindelijk toe gekomen een schema voor een constitutie te ontwerpen. Eigenlijk is dit ook al een succes van de Simon-commissie. De verlangens der nationalistischen zijn thans in een vorm vastgelegd, hetgeen houvast geeft bij de behandeling van die verlangens. Wat zij wenschen komt in hoofdzaak hierop neer, dat zij den dominanten status voor Britsch-Indië vragen. Een voordeel aan het opmaken van dit schema (naar den voorzitter der commissie Nehru genoemd) en dat aangenomen is door de, in 't laatst van Augustus te Londen gehouden, All-Parties Conference, is mede dat Indië zelf gelegenheid heeft zich over het onderwerp en het daarbij behoorend rapport uit te spreken.

Die gelegenheid is niet onbenut gelaten. Van de Mohamedaansche zijde is protest ingekomen, wegens achterstelling van of gemis aan waarborgen voor de belangen der Mohamedaansche minderheden. Ook wordt aan het Nehru-schema verweten, dat het van den top naar den bodem wil hervormen, waardoor het verre van democratisch is. Van de zijde der Europeanen, die niet op de All-Parties-Conferentie vertegenwoordigd zijn geweest, zijn bezwaren ingekomen, welke deels met die der Mohamedanen in overeenstemming zijn te brengen. Heftig is het schema aangevochten door de woordvoerders der Vorstenstaten. Met deze vermelding komen wij op het terrein der andere Engelsche regeeringscommissie.

Wanneer de Engelschman 't heeft over Britsch-Indië bedoelt hij daarmee alleen het gebied onder rechtstreeksch Engelsch bestuur. Heeft hij 't over 't geheel, dat onder den onderkoning ressorteert, d.i. behalve 't rechtstreeks bestuurde ook de landen, die onder eigen vorsten staan, dan spreekt hij van *India*, zonder meer. Wij hebben, i.d.p., er als meer op gewezen, dat die Inlandsche staten niet als een te verwaarlooze bijzaak beschouwd mogen worden. Er zijn kleine, die in een provinciebestuur opgenomen zijn, maar ook heel groote, die een geheel eigen bestaan hebben. In totaal een 700-tal, wordt 't aantal inwoners op \pm 72 miljoen gesteld, voor geheel Indië is 't totaal ongeveer 319 miljoen. Sedert kort bestaat een *Chambre of Princes*, en in de laatste tijden bejeveren de regeerende vorsten door een *joint action* een gewijzigde verhouding tot het Britsche opperbestuur te krijgen. Londen heeft hieraan ook aandacht geschonken. In 1927 heeft de regeering een commissie ingesteld, met Sir H. Butler als voorzitter en Prof. Holdsworth en Lord Peel*), als leden. Dat is de door de Kamer bedoelde minder besproken commissie. De *Chambre of Princes* heeft een vrij groot aantal vertegenwoordigers van Indische staten naar Engeland gezonden, deze zijn daar thans in actie om, door bemiddeling van de commissie Butler, hun belangen tot hun recht te doen komen. Van de zijde is ook een schema voor een nieuwe Indië constitutie opgesteld.

*) Deze wordt genoemd als waarschijnlijke opvolger van Lord Birkenhead, die dezer dagen ontslag heeft genomen als Minister voor Br.-L.

Tot zekere hoogte willen de Britsch-Indische swarajisten of naturalisten en de vooruitstrevenden onder de Indische vorsten hetzelfde, in zoover dat allen in mindere mate afhankelijkheid van het Britsche opperbestuur wenschen. Maar er zijn ook groote geschilpunten. De Britsch-Indische naturalisten voelen meer republikeinsch. Zij stellen zich voor, dat de Vorstenstaten wel tot een toekomstige zelfstandige Britsch-Indische regeering in dezelfde verhouding zullen willen komen te staan als die waarin zij nu staan tot die van den Koning-Keizer, maar hiervan willen de Vorsten in 't geheel niet hooren, zij spreken vastberaden hun wil uit om den Britschen Souverein als gemeenschappelijk gebied te blijven eeren, en zij verklaren hierin den besten waarborg te zien voor een vreedzame ontwikkeling van geheel Indië.

De vraagstukken van de twee Indië's, die in het eene Indië samen leven, zijn op zich zelf te behandelen, maar geheel los van elkander staan zij toch niet. De twee commissies zullen hiermede al rekening hebben te houden. Voor zoover zij dit zullen doen, en ook voor zoover zij dit niet zullen doen, zal het *Indian Office*, als het de rapporten en adviezen te verwerken krijgt, er een moeilijkheid te meer in krijgen. In Britsch-Indië werpt de tegenstelling Hindoe-Mohammedaan al een moeilijk op te ruimen hindernis op, voor groot Indië voegt zich de tegenstelling rechtstreeks bestuur gebied en vorstenstaten nog daaraan toe.

Op een en ander zullen wij hier nog wel eens terug hebben te komen; de inhoud der rapporten en datgeen wat de regeering daarmee zal uitvoeren, zal ook voor Nederlandsch-Indië leerrijk kunnen zijn.

Steeds meer wedijver in het opgraven van het verleden.

Een Deensche expeditie naar Arabië.

Dr. Ditlef Nielsen, de bekende Deensche archaeoloog, vertrekt in Februari 1929 met een door Engelsch kapitaal bekostigde expeditie naar Noord-Arabië, om de ligging van den berg Sinai te bepalen. De expeditie zal opbreken te Maan, de Zuidelijkste Engelsche militaire post.

Nielsen heeft een bepaalde theorie over de ligging van den berg Sinai, welke theorie hij thans door opgravingen wil toetsen. Blijkt zij juist, dan verwacht hij belangrijke gegevens over den oorsprong van den Joodschen Godsdienst te kunnen verzamelen. De expeditie zal drie à vier maanden duren.

De deelneming van Denemarken aan de exploratie van Arabië dagteekent reeds van 1760, toen koning Frederik IV de z.g. Niebuhr-expeditie uitzond, van welke alleen de leider in het leven bleef.

Belgische archaeologische opsporingen in Syrië.

Vermeldt Denemarken met trots dat het oude papieren heeft, België gaat er fier op, zijn heurt voor het eerst ook te gaan innemen.

Als eerste uiting der werkzaamheid van het Belgisch nationaal fonds voor wetenschappelijk onderzoek, is een subsidie verleend aan Dr. M. F. Mayence, Professor aan de Universiteit te Leuven en conservator van de Koninklijke musea aan de Cinquantenaire te Brussel, om in October naar Syrië te gaan, teneinde de ruïnen van Apamea te bezoeken en tot overeenstemming te geraken met de Service des antiquités de Beyrouth, over het opgraven van een deel van de ruïnen.

Dit is de eerste maal, dat België belang stelt in archaeologische opgravingen.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling 's-Gravenhage.

25-jarig bestaan der Afdeeling.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Afdeeling zal op *Dinsdag 30 October a.s., des avonds om 8.15 uur* precies, in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen een Gala-avond worden gegeven voor de leden, met hun dames en genoodigden.

De kaarten, waarop nadere bijzonderheden vermeld, zijn den leden toegezonden.

De Secretaris,

J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Nijmegen.

VOORDRACHTEN MET LICHTBEELDEN.

Zaterdag 20 October 1928, 's namiddags half drie, vertooning van luchtfoto's en den K.L.M.-film, toegelicht door den Luchtvaart-deskundige, den heer *Elout*, in het Olympia-theater in de Lange Burchstraat te Nijmegen.

Leden kunnen aan het Olympia-theater over twee toegangskaarten beschikken. Begunstigers kunnen één toegangsbewijs bekomen.

Meerdere toegangsbewijzen zijn de verkrijgen tegen de gewone matinee-prijzen.

Vrijdag, 16 November, 's avonds acht uur in den grooten foyer van den Stadsschouwburg, een voor-

dracht met lichtbeelden door den heer J. G. Lamster, conservator van het Museum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Onderwerp: *Atjeh vóór en na de Pacificatie*.

Leden hebben het recht van één introductie. Tusschen 6 en 25 December — op een nader aan te geven plaats en tijd — een voordracht met lichtbeelden over: *Het irrigatie-wezen in Ned.-Indië* en den invloed daarvan op de ontwikkeling van de Inlandsche Maatschappij.

Nadere mededeelingen volgen in het K. W. Leden van O. en W. hebben gedurende het geheele winterseizoen, tegen verminderden prijs, toegang tot het balkon van het Olympia-theater op de matinee's, waar wetenschappelijke films worden vertoond.

Nijmegen, 10 October 1928.

HET BESTUUR.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

HET DRIJVENDE DOK VOOR SINGAPORE.

Door het H. B. der Ver. is het navolgende telegram verzonden:

Gezagvoerder „Roode Zee”,
Scheveningen — haven — radio.

Hulde gelukwenschen aan gezagvoerders bemanningen schitterend succes, waardoor opnieuw Ned. vlag hooggehouden door bekwaamheid en kloeke zeemanschap.

Hoofdbestuur Ver. O. en W.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 27 October e.k.*, des n.m. te 2 uur, in de leeszaal der Vereeniging, Korte Voorhout 6, alhier.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K.W. van 19 April '28, No. 16).
3. Herziening der afdrachten aan het Hoofdbestuur van contributiën door de afdeelingen.
4. Algemeene besprekingen.
5. Rondvraag.

De Algem. Secretaris.

N.B. Bij eventuele verhindering wordt plaatsvervanger verwacht.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Het lid der Vereeniging, de heer W. Niestad, de bekende voordrachtskunstenaar, treedt 10 November e.k., des nam. te 3 ure op voor de Volksuniversiteit in het Stedelijk Gymnasium aan de Laan v. Meerdervoort, met een Indisch programma van ernst en jolijt.

VOORDRACHTEN OVER HINDOE-JAVAANSCH KUNST.

Dr. F. D. K. Bosch, Chef v. d. Oudheidk. Dienst in N.-L., thans met verlof in Nederland vertoevende, adres *Joh. v. Oldenbarneveldlaan 76, Den Haag*, Tel. No. 50949, is bereid in het komende winterseizoen een voordracht met lichtbeelden te houden van een of ander onderwerp betreffende de Hindoe-Javaansche kunst, zoowel hier ter stede als buiten den Haag.

Gedurende de laatste jaren zijn er op oudheidkundig gebied belangrijke dingen gebeurd in den Archipel. Er zijn eenige zeer belangrijke ontdekkingen en vondsten te boeken.

Daarbij is er op het gebied van restauratie der oudheden veel verrassends tot stand gebracht.

Aangezien het voor de leden van „Oost en West” van veel belang kan zijn Dr. Bosch hierover te hooren, geeft het Dag. Bestuur de afdeelingbesturen in overweging, zich met hem in verbindig te stellen tot het vervullen eener spreekbeurt.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

- Dr. Mr. R. A. L. M. Bromberg, Gouv.-arts bij den D. V. G.; Kapelweg 4, Scheveningen.
- Mr. H. van Dijk, Rechterlijk ambtenaar; Verhuelweg 2, 's-Gravenhage.
- Ir. J. Jansen, Ingenieur 3e kl. bij den P.T.T.-dienst; Beeklaan 538, 's-Gravenhage.
- Z. L. Schoondorp, Onderwijzer 2e kl. bij het O. L. O.; Heemraadssingel 325a, Rotterdam.
- Mej. A. A. den Belder, Verpleegster 1e kl. b. d. D. V. G.; Hoofdweg 491, Amsterdam (W.).

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

- J. J. Swart, 1e Commie bij het Dep. der B. O. W.; Julianastraat 28, Soestdijk.
- J. C. van der Aar, Pol.-opziener in de res. Batavia, prov. West-Java; Zócherstraat 16, Haarlem.
- M. W. Haydück, Pakhuis- tevens betaalmester der 1e kl. bij de Bangka-tininwinning; Hotel „Boston”, Leidschekade, Amsterdam.
- J. Magermans, Gedipl. gezaghebber bij het B. B.; Poelestraat 50, Groningen.
- Mej. Ch. Rakarias, Hoofdtelefoniste der 1e kl. bij het Telefoonkantoor te Semarang; Turftorenstraat 28, Groningen.
- P. A. C. Spamer, wd. Magazijnmeester der 1e kl. bij de Oembilinsteenkolenmijnen; Westeinde 35, 's-Gravenhage.
- W. J. Westerkamp, Kantoorhoofd bij het Kantoor voor Inlandsche Zaken te Weltevreden; Begoniastraat 295, 's-Gravenhage.

ELECTRISCHE GEYSERS

Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos

Complete Electriscche Sanitaire Installatiën

W. G. SCHEERES

ELECTRO-TECHNISCH BUREAU

DEN HAAG

Kanloer en Monsterkamer Hooigracht 1c Telef. 15170 Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 9

Hotel-Restaurant VELSERBEEK

VELSEN, TELEFOON No. 504

RUSTIG VERBLIJF PRIMA KEUKEN
Aanbevolen Adres voor „Oost en West”

INSTITUUT VOOR PARAFFINE-THERAPIE

SUCCESVOLLE BEHANDELING VAN:

Rheumatiek - Jicht
Ischias - Neuralgiën
Vermageringskuren
:- Massage -:

DEN HAAG

JAVASTRAAT 78 - TEL. 13498

**Een huis koopen,
is een zaak van
VERTROUWEN**

Wendt U daarom bij aankomst in Holland,
direct tot

BOUWBUREAU H. J. WEIMAR & ZOON

LIJSTERBESPLEIN 16 :: TEL. 33052
MAGNOLIASTRAAT 50 :: TEL. 38362

Door onze jarenlange relaties met Indische en Hollandsche families, weten wij precies wat U zoekt en houden wij met alle details rekening.

Wij bouwen nu schitterende Heerenhuizen aan de ROELOFSTRAAT (nabij Benoordenhoutscheweg) op eigen grond, gelegen op het Z.O.

Wij komen U gaarne, zonder eenige kosten Uwerzijds, bezoeken.

Prima referenties Prima referenties

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne kennis, die nog niet tot „Oost en West” toetraden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?” ware eenvoudig te beantwoorden met: „DE VEREENIGING HEEFT WAT AAN U”.

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST

TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD

zoowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER

VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders

GELEGEN IN HET VILLAPARK, Fr. v. d. Puttenlaan No. 14, Telefoon: Zeist 346

Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Directrice N. E. LANGEREIS

AANBEVOLEN DOOR DE VEREENIGING „OOST EN WEST”

- P. M. Huppe, Beheerder der 2e kl. bij het Landspandhuis te Kendal (Semarang); Valeriusstraat 8, 's-Gravenhage.
- H. J. Gröllers, 2e Officier bij de Gouv. Marine; Zandvoortschelaan 197, Haarlem (Bentveld).
- A. Ph. J. Waas, Commies bij de Alg. Rekenkamer; Marconistraat 7, 's-Gravenhage.
- A. F. Siau van Leeuwen, Tijd. wd. techn. ambt. 2e kl. b. d. P.T.T.; Beukstraat 34, 's-Gravenhage.
- C. A. Nemmers, Techn. ambt. der 2e kl. bij den P.T.T.-dienst; Beukstraat 34, 's-Gravenhage.
- P. Volmer, Pol.opz. in de res. Pasoeroean; Achterstraat 15, Hoorn.
- F. J. Lutter, Boscharchitect 1e kl. dienst Boschwezen; Columbusstraat 263, 's-Gravenhage.
- A. Kummer, Tijd. controleur v. Agrarische zaken in de Vorstenlanden; Columbusstraat 24, 's-Gravenhage.
- H. Sieberg, Ass.-resident bij het B. B.; Acaciastraat 108, 's-Gravenhage.
- J. van Dam, Pol.-opz. der 1e kl. in de res. Menado; Zuiderstraat 158, Delft.
- W. A. Robbers, Commies bij de Opl.sch. Pol.pers. Soekaboemi; Voltastraat 58, 's-Gravenhage.
- C. M. A. Nunel, Ambt. 3e kl. In- en Uitv. en Accijnzen; Obrechtstraat 441, 's-Gravenhage.
- J. Gootjes, Leeraar aan de H.B.S. te Soerabaya; p/a. Ned.-Ind. Esc.-Mij., Amsterdam.
- W. L. J. Dekker, Leeraar aan de Pr. Hendrikschool te Batavia; P. Buijsstraat 28, 's-Gravenhage.
- J. P. Wap, 1e Commies bij de S.S. en Tr.; Nicolaïstraat 70, 's-Gravenhage.
- A. H. J. v. d. Nagel, 2e Officier bij de Gouv.-Marine; J. v. d. Vondellaan 41, Zeist.
- H. W. A. D. Z. Fisher, Ambt. 1e kl. In- en Uitv. en Acc.; Spiegelgracht 36, Amsterdam.
- Mej. J. M. Hinsin, Verpleegster 1e kl. b. d. D. V. G.; W. de Withstraat 48, 's-Gravenhage.
- A. Slotboom, Hoofdagent van Politie der 2e kl., De Wittstraat 101, Arnhem.
- Mej. A. van der Haas, Leerares b. d. Alg. Middelb. sch. te Djokjarta, Schill en Capadose, Bankiers, Den Haag.
- K. A. Kaatz, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Taco Mesdagstraat 22a, Groningen.
- J. A. Monod de Froideville, Leeraar b. d. Kon. Willem III school, Katholiek Ind. Bureau, 's-Gravenhage.
- F. H. Sanders, Gewestelijk Secretaris te Pangkalpinang, Nicolaas Moesstraat 87, Amsterdam.
- G. J. de Graaf, Hoofdpol. opziener b. d. Alg. politie, Potgieterstraat 2bis, Utrecht.
- A. T. W. Waas, 1e Commies hoofd der boekhouding b. d. Weeskamer te Medan, Rijnstraat 42, Amsterdam.
- A. W. Nielsen, wnd. Controleur b. d. dienst Zoutregie, Schillerstraat 34, Magdenburg.
- J. Ritscher, Tijd. wnd. treincontroleur b. d. S.S. en Tr., Soembawastraat 8, Amsterdam.
- M. C. J. Scheffer, Onderwijzer a. d. Hoogere Kweek-school voor Inl. onderwijzers te Bandoeng, Deurlostraat 12 hs, Amsterdam.

- H. van der Wal, Controleur 1e kl. b. h. B.B., Lovelplein 19, Haarlem.
- J. Pasman, Gedipl. techn. ambt. b. d. P.T.T.-dienst; Warmoesstraat 10, Haarlem.
- H. L. H. Dommers, Majoor der Infanterie, Walp. Pymontkade 150, Den Haag.
- H. J. Luidgreen, Kapitein der Inf., Willem Barstraat 52, Utrecht.
- W. E. C. Detiger, Kapitein der Infanterie, Ant. B. siusstraat 63, 's-Gravenhage.
- C. Cugnet, Onderluitenant der Mil. Adm., Châ. (Canton Neuchatel), p. a. familie A. Cugnet.
- P. van Vugt, Idem als voren, Klarenbeckstraat Arnhem.
- D. W. Buijs, Majoor der Infanterie, Azaleastraat 's-Gravenhage.
- J. Lodde, Onderluitenant der Infanterie, p. a. Marie Rittgarn, Marlow (Mültemberg).
- H. J. C. Th. Kuyj, 1e luit. der Inf., van Aarssen 52, 's-Gravenhage.
- A. Tiemersma, Kapt. der Inf., Frankenslag 60, 's-Gravenhage.
- A. Treffers, Kapt. der Genie, Daam Forkemalaan Amersfoort.
- A. J. de Haan, Kapt. der Mil. Adm., Middellandpl. 13a, Rotterdam.
- T. Bakker, Kapt. v. d. Gen. Staf, Koninginnelaan Rijswijk (Z.-H.)

MET PENSIOEN:

- W. H. Heytman, Administrateur b. d. Gouv. Kinaomening, Schotersingel 117, Haarlem.
- J. Bijleveld, Molenbaas b. h. Mar. Etabl. te Soerab. Damzichtstraat 21, Voorburg.
- A. J. Oets, internaatshoofd Opl. sch. Inl. ambt. Pr. linggo, adres: Huizen (N.-H.)
- H. J. F. Heldring, Boekhouder-kassier 3e kl. Vendu. toor te Soerakarta, Weimarstraat 348, 's-Gravenhage.
- J. E. van Gogh, Hoofd v. d. dienst der Zoutregie, deek Pymontlaan 8, Overveen.
- H. C. van Assenderp, Dir. 2e Muloafd. A.M.S. te B. doeng, Boreelstraat 20, 's-Gravenhage.
- H. G. van der Veen, Hoofd Openb. Holl. Chin. sch. Pasoeroean, Nic. Maessingel 188, Dordrecht.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT

Veiligheidscheerapparaten
GILLETTE en VALET
in de nieuwste modellen
SCHEERZEEP - TONDEUS
SCHEERMESSEN en -RIEMEN
DEN HAAG - TELEFOON 318

Mutatiestaat van 10 tot 17 October.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
J. W. Butner, Kapitein der Artillerie, Breda, Baronie-
laan 148. f 10.	Eigen aanmelding.
Ir. P. Ph. Steneker, Ingenieur B.O.W. m. v., Rijsen-
burg, Loolaan 3. f 8.	
Prof. Mr. M. P. Vrij, Groningen, Mr. Moddermanlaan
10. f 5	
P. Schokker, Oud Inspecteur v. h. Boschwezen in N.
O.-I., Hilversum, Stadhouderslaan 35. f 5	Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
S. W. Eschauzier, Den Haag, v. Beuningenstr. 280. f 10.	A. Th. L. Salverda te Utrecht.
J. Noordhoff, Oud Onderluitenant N.-I. L., Den Haag,
Daguerrestraat 152. f 5.	Eigen aanmelding.
Ir. A. W. A. Jacometti, Haarlem, Nassauplein 3. f 5.	
Mejuffrouw A. M. Meilink, Leerares Gymnastiek, Rijks-
school voor onderwijzeressen, Apeldoorn, van Swie-
tenlaan 4. f 5.	Voorzitter Afd. Nijmegen.
P. N. Spruijt, Kapitein Inf., Nijmegen, Pater Brugman-
straat 60. f 5	
Afgeschrijven:	Mevrouw H. Breukink-v. d. Mandele, Utrecht, Serv-
bolwerk 11.
D. G. Vreedenberg, Amsterdam, Keizersgracht 104.	
Adresveranderingen:	
A. de Man, Litt. Jur. Cand., Leiden, van: Botermarkt
28, naar: Watersteeg 3.	Mevrouw C. A. Rogier-Kuyp, van: Djokdja, Toegow-
38, naar: Bandoeng, van Bevervoordeweg 5.
J. F. T. van Erpers Roijaards, van: onderneming „Pa-
dang Brahrang”, Bindjei, naar: Haarlem, Zijlweg
53, p. a. Pension Veldhuijsen. f 5.	D. P. F. Mars, Kapitein Inf., geplaatst te Tjimali.
Mr. J. H. Guije, Amsterdam, van: Singel 15, naar: Am-
steldijk 130. Boven.	Mr. W. van Loon, Voorzitter Landraad, geplaatst
Poerwokerto (Banjoemas).
F. H. Sanders, Gew. Secretaris van Banka, van: Pang-
kal Pinang naar: Amsterdam, Nicolaas Maesstraat 87.
f 7.50.	B. A. Bruins, Adm. Ambt. B. B., geplaatst in de Res-
dentie van Sumatra's Westkust.
A. de Wijze, van: Nijmegen, Joh. Vijnghstr. 2, naar:
Berlin, Zayerischerplatz 3.	Mr. H. G. Verhoeff, Ambtenaar b. d. Alg. Bestu-
-dienst, van: Tasikmalaja, naar: Serang (Bantam).
W. A. Uiterwijk, Gep. O.-I. Ambtenaar, van: Nijmegen,
Javastraat 32, naar: Padang.	A. Verheul, thans: Ambtenaar van de mededeeling-
bij de Afdeling Bestuurszaken der Buitengewo-
v. h. Dep. B.B. te Weltevreden.
J. Bruchner, Apeldoorn, van: Prinsenlaan 7 naar: Kerk-
laan 2.	J. A. Monod de Froideville, Leeraar K. W. III S. v.
Bureau, Prins Hendrikstraat 30, f 5.